

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja ● 2015. december–2016. január

FERENCZI György

SZOMJAS György

OLT Tamás

Betyárjáték

III. MITEM

A gát

műsornaptárral, előadás- és programajánlóval

Koncertfilmszínház – „A mi gonoszaink is vannak olyanok...” • **Itt és most** – III. MITEM: Madách Nemzetközi Színházi Találkozó • **Nézőpontok** – Száraz Miklós György, drMáriás • **Vendégjátékok** – Békéscsaba, Szolnok, Temesvár • **Színháznovella** – Ferdinandy György: Ionesco ürügyén • **Korniss Péter** – Betlehemesek a változó világban • **In memoriam** – Juhász Ferenc • **Törőcsik Mari 80.** – „Azt hiszem, nagyon boldog vagyok”

Milyen színházról álmodom?

Felteszem, hogy a színészszerző azért „örökéletű” műfaj, mert a praxisban lévő művész részéről, ha őszintén szeretne foglalmazni, a fenti kérdésre nem adható végleges válasz. Az álmok színházának vonzását, annak az első pillanatnak az örvényét, mely magával ragadta s végül a pályára sodorta őt, gyakran még eszmélésének ideje előtt, kisgyermekkorában tapasztalta meg. Ám a művész csak addig aktív, amíg előre tekint, s minden idegszálával a még meg nem valósult következő produkcióra koncentrál. Drámaírók, színházújító teoretikus rendezők, esztéták, filozófusok hada évszázadok, sőt évezredek óta próbálja megragadni és rendszerbe foglalni a pillanat művészetét, amit közönségesen csak színháznak mondunk. Ezek a munkák azonban többnyire az intézményesült színházzal foglalkoznak, és nemigen adnak választ arra a kérdésre, hogy mitől is drámai lény az ember.

Óvodába visznek, ma lesz az első napom a kiscsoportban. Előreszaladok a kapuig, de nem tudok kilépni, mert pillantásom a tegnap vett kiscipőre esik. Fekete lakkcipő, az orra fehér, ráadásul csatos is. Ilyen cipőt a lányok hordanak, ebben nem mehetek, ki fognak nevetni, gondolom magamban. Alighanem ez volt az én első élményem abban a drámai történetben, melyből az én belső színházam táplálkozik. A szakma iránti érdeklődés viszont azzal kezdődik, hogy az ember előbb nézővé válik, majd veszi a bátorságot, hogy nézők előtt produkálja magát.

Verset mondok, értem a Petőfi-sorokat, és élvezem, hogy szabadon alakíthatom a szavak hosszát, a hangok színét, mélységét, keménységét, puhaságát. Talán itt kezdődött a szakma, vagy annál a munkapadnál, amikor a színpadon szereplő első működő fababát zsinóron vezetve úgy éjfél felé megsétáltattam a műhely zajos magányában.

Azok közé tartozom, akik a színházi előadást műalkotásnak tartják, és azokkal a művészetfilozófusokkal értek egyet, akik azt vallják, hogy létrejöttének csodáját az „összeállítás” fogalmával lehet érvényesen megközelíteni. Ennek igazsága a színházi premier estéjén tárul fel. Állunk a színpadon teljes díszben, teljes bizonytalanságban, de tisztult tudattal. Ünneplőben ülnek a nézők is a nézőtéren, azzal a bizonyossággal, hogy most olyasminnek a tanúi lesznek, ami azelőtt még sose történt velük.

Szász Zsolt
a Szcenárium főszerkesztője, dramaturg

8

A MI GONOSZAINK...

„A betyárban éppen ez az érdekes: a nép egyszerre tartja hősnek őket és szenved tőlük. Azt az ambivalens viszonyt testesítik meg, ahogy nekünk a saját történelmünkre kellene néznünk: a nagyszerűséget és a korlátoltságot egyszerre.” (Szomjas György)

13

A GÁT

McPherson azt tudja, amit a hozzám közelálló legjelentősebb drámaírók, Csehov, Pinter, Fosse... tudnak: derűvel és fájdalommal pontosan fogalmaz az emberi kapcsolatokról, magányról, szeretetvágyról. A színpadon számomra a lényeg nem a cselekvés, hanem a történés. A cél nem a titok megfejtése, hanem annak felmutatása. (Bérczes László)

32

A SZEREP LELKE

„Nem a világirodalomban akarok nyomot hagyni, hanem az emberek lelkében. Arra törekszem, hogy hatással legyek az életükre. Az is jó, ha szívből nevet a néző, ha van három poén, amit megjegyez – legalább addig nem a gázszámlával törődik, hanem egy kicsit jól érzi magát.” (Olt Tamás)

38

BETLEHEMESEK

A hatvanas évek óta fényképezi Korniss Péter a leggazdagabb népi dramatikus játékot, a betlehemezést. Nagyot változott azóta a világ: a népszokás ma már leginkább előadás formájában él tovább. A fotográfus az elmúlt évtizedekben azt kutatta, hogyan lehet a betlehemezést hitelesen megragadni egy-egy képen. (Korniss Péter)

NEMZETI

A Nemzeti Színház magazinja
2015. december–2016. január

Ingyenes időszaki kiadvány
III. évfolyam, 4. szám

Főszerkesztő:
Kornya István

Fotó:
Eöri Szabó Zsolt

Kiadó:
Nemzeti Színház Nonprofit Zrt.

Felelős kiadó:
Vidnyánszky Attila vezérigazgató

Arculat:
Kónya Ábel

Címlap:
Schnell Ádám a Szeszélyes nyárban (fotó: Eöri Szabó Zsolt)

Jegypénztár
1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
tel.: +36-1-476-6868

Nyitva tartás:
hétköznap 10-18 óra, munkaszüneti és
ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az
előadások kezdetéig.

Jegyiroda
1061 Budapest, Andrassy út 28.
tel.: +36-1-373-0963, 373-0964, 373-0995
Nyitva tartás:
hétköznapokon 10 és 19,
szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

www.nemzetiszhaz.hu

Nyomdai előkészítés:
Inform-Line Stúdió Kft.

Nyomda:
Crew Kft.

Megjelenik 10 000 példányban
Médiaajánlat: 30/31-08-486
Lapzártá: 2015. december 11.

Az

Isten ostroma, Körhinta, Éden földön,
Hazát és szerelmet keresek

című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

8

15

18

25

38

42

Premier | Betyárjáték

7

„Ez is rock 'n' roll!”

8

„A mi gonoszaink is vannak
olyanok” // Ferenczi György,
Szomjas György
Ki a betyár?

11

Premier | A gát

12

Amit Conor McPhersonről és
A gátról tudni érdemes
Bérczes László: másfélóra –
Szarvas Jósikáról

13

Premiergaléria

14

Szeszélyes nyár

Nézőpont

16

drMáriás: ??? kjh ghk j gh ouz
kuhg hk

17

Száraz Miklós György: ???hg kg jg
kjhghghghk k jh g hg k jhg j

MITEM

19

Rideg Zsófia: Itt és most

20

MITEM-előzetes

Előadásajánló

22

Don Quijote // Éden földön //
Hazát és szerelmet keresek //
Boldogságlabirintus //
Prométheusz // Az Isten balján //
Koldusopera // A makrancos
hölgy // Furcsa pár // Könyvtári
capriccio

Portré

32

Megtalálni a szerep lelkét! //
Olt Tamás

Ünnep

38

Betlehemesek a változó világban
// Korniss Péter

Színháznovella

41

Ferdinandy György:
Ionesco ürügyén

In memoriam

42

Juhász Ferenc (1928–2015)

Törőcsik Mari 80

44

„Azt hiszem, nagyon boldog
vagyok”- a születésnap gála képei

A Nemzeti hírei

46

Programajánló

48

Váltson bérletet!

50

Havi műsor – január

52

Folyóirat

54

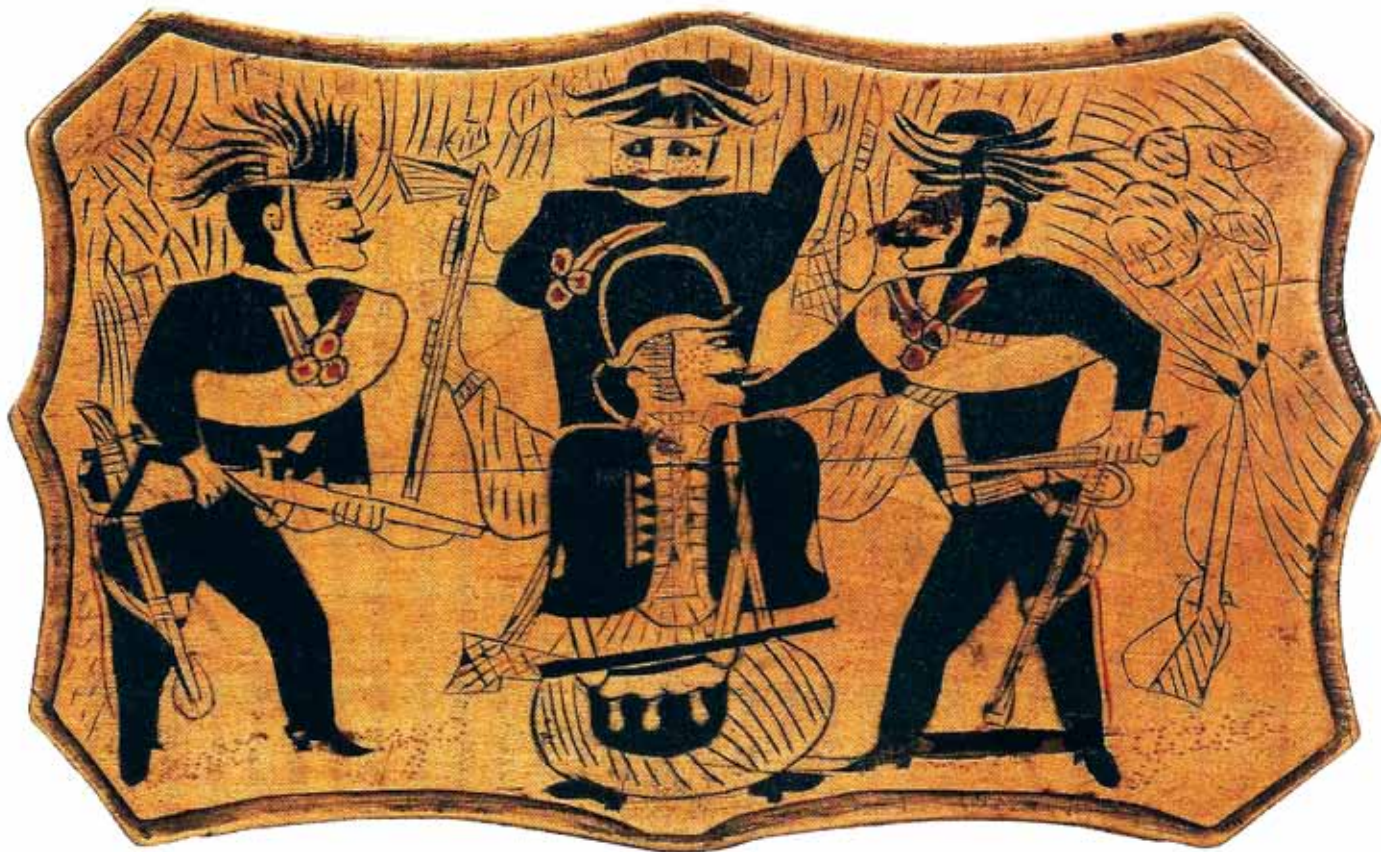
Szenárium – december

EZ IS ROCK 'N' ROLL

BÉNYI ÁRKAI

**FERENCZI
GYÖRGY**
ÉS A RACKAJAM
RENDEZŐ:
SZOMJAS GYÖRGY

Savanyú Jóska elfogását ábrázoló tükrös Somogy megyéből, készült 1890 körül – Néprajzi Múzeum | fotó: Sarnyai Krisztina

BETYÁRJÁTÉK – „EZ IS ROCK 'N' ROLL!”

Színháznak koncert, koncertnek színház. Szomjas György rendező szavaival: „Én nem hiszek a rockoperákban, mert szerintem a rock és az opera két különböző műfaj. A mi előadásunk egy dalciklusra épül. A lazán kapcsolódó dalok kiadnak egy ívet, amely ha akarom, egy betyár történetét meséli el, ha akarom, több típusból tevődik össze. Az előadás természetesen Kukorica Jancsival kezdődik, akinek a története egy klasszikus betyárrá válással indul. Éppúgy kezdik üzni, hajszozni, ahogy a betyárokat: »Jaj, a zsvány! jaj, az akasztani való! / Hogy ássa ki mind a két szemét a holló!... «” Persze a *Betyárjáték*ban nem vitéz lesz Jancsiból, mint Petőfinél, hanem betyár.

Élőben pedig fellépnek Kovács Norbert Cimbi és táncosai, valamint a néptáncmozgalom veteránjai: Végső Miklós és Balla Zoltán

plakát: BÁNYAI ISTVÁN

játsszák majd az idősebb szerepeket. Verbunkból lesz Galga menti, szatmári, kalotaszegi – öltözetben és táncstílusban is elválasztva egymástól. De az egyes tájegységek nem maradnak mindig elszigetelten, az előadás betyárjai össze is verődnek, és közben szólnak a Rackajam számai.

Ahogy Szomjas magyarázza: „A rockoperában oldalt áll a zenekar, vagy a zenekari árokban játszanak, de nálunk természetesen középen. A mögöttük kifeszített vásznon filmbejátszásokat látunk, máskor a táncosaink árnyjátékot adnak elő a vászon mögöl. Narrátor, amolyan 19. századi kikiáltó segíti a nézőket, hogy könnyebben követhessék a történetet.”

Filmjelenetek, koncert, árnyjáték, balladák, korabeli dokumentumok. Mindez együtt Ferenczi György szavaival nem más, mint egy élő rock 'n' roll film.

„Gyerekkorom óta
rajongok a westernért.
Nagyszüleim
cibakháziak, vagyis
alföldiek, tőlük nagyon
sok Rózsa Sándor-
történetet hallottam.
Ez a két kép már
tízéves korom táján
összekapcsolódott
bennem.”
Ferenczi György

„A MI GONOSZAINK IS VANNAK OLYANOK”

Ferenczi György – zenész, Szomjas György – rendező

Magyaros betyárleves gazdagon – ez a produkció műfaja. Vagyis amolyan előadóművészeti mindent bele. Zene, tánc, próza, árnyjáték és film keveredik a Betyárjátékban. És akik a régi receptet új felfogásban lefőzik: Szomjas György rendező és Ferenczi György zenész, a Rackajam zenekar vezetője.

Tavaly elhatározták, hogy Szomjas György kamerájával fölmennek az „amerikai Gyimesbe”, hogy az Appalache-hegység kis bányászvárosaiban gyűjtsenek autentikus népzene, s ebből filmet készítsenek. Ennek az útnak az élményeiből született a mostani előadás?

FERENCZI GYÖRGY: A Rackajam zenekarral valóban kiutazhattunk Nashville-be, ahol egy albumot rögzítettünk, ráadásul megismerkedtünk a stúdióban egy remek hegedűssel, Art Mize-zal, aki megígérte, hogy elkallauzol bennünket a hegyi bányászvároskákban. Vagány srácok vagyunk, sokféle jártunk már, de arrafelé nem veszélytelen az élet: ha betyárokkal nem is, de gyanakvással, útonállókkal, fegyverrel felszerelt egykori bányászokkal azért lehet ott találkozni – de nemcsak velük. Ezeken a világtól még mindig elzárt településeken csodálatos adatközlőkre is lelhetünk. Különbözően az utunkról készítettünk videófelveteleket, és ezeket át is adtuk Gyuri bácsinak.

SZOMJAS GYÖRGY: Ha még egyszer meghallom tőled ezt a Gyuri bácsit...

FERENCZI GYÖRGY: Ez csupán a tisztelet jele.

SZOMJAS GYÖRGY: Akkor is öregít. Mindenesetre tavaly nem tartottam a zenekarral, de az általuk készített felvételekből néhány snittet bevágtunk a *Betyárjáték* előadás videóajánlójába.

Amiben ezek mellett láthatunk részleteket Szomjas György ’70-es években készült betyárfilmjeiből is. Miért érdeklik ilyen régóta a rosszfiúk?

SZOMJAS GYÖRGY: A *Talpak alatt fűtyül a szél* szerintem túl szépre, kiegyensúlyozottra sikerült, Ragályi Elemér operatőr még díjat is kapott a film képi világáért. Én viszont csavarni szerettem volna ezen a világon, és Halász Gábor operatőr segítségével elkészítettük talán az

„A betyárban éppen ez az érdekes: a nép egyszerre tartja hősnek őket és szenved tőlük. Azt az ambivalens viszonyt testesítik meg, ahogy nekünk a saját történelmünkre kellene néznünk: a nagyszerűséget és a korlátoltságot egyszerre.”

Szomjas György

első teljesen kézikamerás magyar filmet. A *Roszmemberek* roncsolt világa annak is köszönhető, hogy ez már a magyar rock második hullámának idejére esett. Ekkor már része a korszellemnek a csöves világ, a Beatrice és Hobo is a színre lépett. A hetvenes évek elején pedig Sebő Feri és Halmos Béla a budapesti Műszaki Egyetem Bercsényi utcai kollégiumában rajzolás közben meghallottak egy széki zenéről szóló előadást, felkiáltottak: „Ez az!” Az autentikus népzene és a rock ettől a pillanattól már nem voltak idegenek egymás számára. Én hozzájuk hasonlóan fedeztem fel a betyárvilágot, ami bennem is a szeretett rockzenével találkozott. Sebőék modelljét követve én is elmentem anyagot gyűjteni. Bár élő tanúval akkor már nemigen lehetett találkozni, azért elmentem az akkor már idős Szűcs Sándor néprajzoshoz, aki regényes formában írta meg ezeket a történeteket, de jártam a hortobágyi hídi vásárrban karaktereket keresni, és Gönczi Ferenc *A somogyi betyárvilág* című kötete nyomán a kaposvári levéltárban is kutakodtam az eredeti dokumentumok között. Több is összejött egy kalandfilmre valónál.

A betyártörténetek abban különböznek a kalandregényektől, hogy a betyárvilág csak részben romantikus, hiszen mégiscsak bűnözőkről van szó...

FERENCZI GYÖRGY: Jártam Kufsteinben, ahová Rózsa Sándort bebörtönözték, és láttam, mit tett a polgári márkaépítés az ő imázsával. Belépti díjért mutogatták, pedig a fele sem volt tréfa. Ha valaki a szemébe néz a róla fennmaradt fotón, láthatja azt a brutális tekintetet – az bizony túlmutat a romantikán.

SZOMJAS GYÖRGY: Ők a mi gonoszaink. Ned Kellyről vagy Billy kölyökről is hasonlókat lehetne mondani. Ha már Gyuri Rózsa Sándort

említette – és most ne is ejtsünk szót a róla készült tévésorozatról –, ő előbb útonálló volt, majd miután Kossuth amnesztiát hirdetett, csatlakozott az 1848-as szabadságharchoz, aztán úgy szabadított fel falvakat, hogy rögtön ki is rabolta őket. A betyárban éppen ez az érdekes: a nép egyszerre tartja hősnek őket és szenved tőlük. Azt az ambivalens viszonyt testesítik meg, ahogy nekünk a saját történelmünkre kellene néznünk: a nagyszerűséget és a korlátoltságot egyszerre. A betyár túlélőreceptje: ahhoz, hogy élve maradhasson, a saját közegét nem bántotta. A gazdagtól elvesz, a szegénynek meg ad. Ez néha annyit jelent, hogy fizetett az ellátásért. A betyároknak benne volt a nagyság, hősiesség, de ezek árnyoldalai is. Somogyi Győző festőművész barátom mondta egyszer: a nagyszerűség és a reménytelenség van az arcukra írva. A mi közép-európai történetünknek egy jó metaforája ez. Erre büszkék lehetünk, de látnunk kell a szerencsétlen vonásait is. A múltat a maga ellentmondásosságával érdemes felidézni. Innen ered a mondasunk, amit az előadáshoz találtunk ki: „a mi gonoszaink is vannak olyanok...” Hiába, a nemzeti önbecsülésünkhöz a betyárok is kellenek.

A betyár szó egyik eredete a „rossz kútfeje”. Egy óceánnal arrébb Ned Kellyék is ebből a nem tiszta forrásból táplálkoztak. A betyármitológia és a western rokon témák?

SZOMJAS GYÖRGY: Nemcsak törvényen kívüliek ők, de általában a kívülállás is jellemző rájuk – ahogy a rockballadák szereplőire is. Ez a magatartás szükségszerűen bukással végződik. Erre utal a *Tálpuk alatt fűtyül a szél* – amit annak idején egybként az *Akik csizmában balnak meg* című western címe alapján találtam ki. A westernekben a vasútépítés vet véget a vadnyugat rablóvilágának, nálunk a csatornázással szűnnek

Ferenczy György – amerikai anziks | fotó: Lajtos István

meg a térkép fehér foltjai, ahová a betyárok menekülhettek. A betyár szabadságszeretetében ez is benne van: menekülés a civilizáció elől. FERENCZI GYÖRGY: Gyerekkorom óta rajongok a westernért. Nagyszüleim cibakháziak, vagyis alföldiek, tőlük nagyon sok Rózsa Sándor-történetet hallottam. Ez a két kép már tízéves korom táján összekapcsolódott bennem.

Ha a mai zenevilágot nézzük, melyik műfaj viszi tovább hitelesen a betyárvilág hangulatát: a blues vagy a gengszterrap?

FERENCZI GYÖRGY: Utóbbi egyértelműen hitelesebb a betyárkodásban. E ház falai között dolgozik Hobo, aki szerintem kiválóan látja, hogy a blues mára vendéglátóműfaj lett – kivéve persze azokon a helyeken, ahol autentikus, mondjuk a Mississippi vidékén. Magyarország természetesen nem ilyen hely. Érződik is, hogy nemigen akarnak komoly dolgokat mondani a világról. A gengszterrapet persze lehet szidni, de például az utolsó Ganxsta Zolee-lemezen is van egy szám, amit próbálok is belobbizni a mi előadásunkba. Emellett persze hallható lesz a korábbi feldolgozásaink közül számos ismert dal is, így a *Zöld erdőben de magos*, a *Jäger Jóska balladája* vagy a *Ki vagyok én? Nem mondom meg...*, ami ugyebár egy Petőfi-vers.

Az előadásban a zenekar tagjai játszani is fognak?

FERENCZI GYÖRGY: Nem, nem is lenne jó ötlet. Mégiscsak a Nemzeti Színházban vagyunk, egy zenész itt ne gondolja magáról, hogy színész lesz egy előadás kedvéért, mert az egy másik hivatás, amiről mi nem tudunk semmit. Szerénynek kell maradnunk ezen a helyen.

Petőfi Sándor:

Ki vagyok én?

Nem mondom meg...

Ki vagyok én? nem mondom meg;

Ha megmondom: rám ismernek.

Pedig ha rám ismernének?

Legalább is felkötnének.

Nincs a fókos a kezemben,

Hogyha kéne verekednem;

Nyerges lovam messze legel,

Nem t'ok futni, ha futni kell.

Hogy is tudnék futni mostan?

Mikor a fejem tele van;

Nem csak fejem, de szívem is -

A bor meg a leány hamis.

Ha elhagyom galambomat,

Kialuszo mámoromat,

Srajtam ütnek a hadnagykok:

Majd megmondom, hogy ki vagyok!

Pozsony, 1843. május

SZOMJAS GYÖRGY: Mindenki csinálja azt, amihez ért. Itt Jantyk Csabát említjük meg még, aki producerként velem dolgozik a dokumentumfilmekben is, ő tartja kézben a szervezési dolgokat.

FERENCZI GYÖRGY: Pontosan. Azért, mert kapok egy ilyen lehetőséget, hogy a Nemzetiben muzsikálhatok, még nem fogom magam színésznek képzelni. A Petőfi Vándorszínházzal volt régebben egy előadásunk, s az is amiatt működött, mert nem kellett játszanunk benne, nem kellett párbeszédet rosszul elmondanunk. Hitelesek maradhattunk, és a *Betyárjátékkal* is azok maradunk. Egy lemezre való zenei anyagot már fölveltünk, és ehhez jön még Cimbiék tánca, ami önmagában is olyan nyers erővel bír, hogy libabőrös lesz tőle az ember: hiába, a néptáncban, betyárkodásban a férfi férfi marad.

LUKÁCSY GYÖRGY

| a portréfotókat készítette: Eöri Szabó Zsolt

Munkában a Rackajam – készülnek a stúdiófelvételek | fotó: Lajtós István

Ferenczi György és a Rackajam – Szomjas György

Betyárjáték

koncertfilmszínház egy részben

Zenészek: APÁTI ÁDÁM (wurlitzer zongora, basszusgitár), BIZJÁK GÁBOR (kürt, wurlitzer zongora), FERENCZI GYÖRGY (szájharmonika, hegedű), JANKÓ MIKLÓS (cajon), PINTÉR ZSOLT (mandolin), MESICS GYÖRGY (hegedű), KERÉKGYÁRTÓ GERGELY (brácsa), NEUMAYER GYÖRGY (hangmérnök), BIMBÓ CSABA (hiperúrugrás)

Táncosok: KOVÁCS NORBERT „CIMBI”, BALLA ZOLTÁN, BESENYŐ GÁBOR, FARKAS LÁSZLÓ, FUNDÁK KRISTÓF, HAHN-KAKAS ISTVÁN, IHÁSZ LÁSZLÓ, KÁDÁR IGNÁC, KASZAI LILI, LINCZENBOLD MAXIMILIÁN, LŐRINCZ HORTENZIA, MOLNÁR ANNA, SÍK RÉKA, SZABÓ RUBINKA, SZABÓ SZILÁRD, SZÜCS GÁBOR, VÉGSŐ MIKLÓS

Narrátor: OLT TAMÁS

Koreográfus: Kovács Norbert „Cimbi” // Rendezőasszisztens: Herpai Rita
Producer: Jantyik Csaba

Rendező: Szomjas György

mikor? hol?

PREMIER: 2016. január 9. – 19 óra • Nagyszínpad
további előadások: január 10. – 15 óra, január 28. – 19 óra

Együttműködő partner: Híd Média Kft.

Ki a betyár?

Sobri Jóska, Patkó Bandi, Veszélka Imre (és családja), Angyal Bandi, Jáger Jóska, Zólt Marci, Savanyú Jóska – és a 19. századi betyárok közül a legismertebb: Rózsa Sándor. Rablók, gyilkosok egyfelől, másfelől népballadák, mondák folklorizálódott hősei, az egykorú ponyvairodalom sztárjai. A betyárkirály, az 1848-49-es szabadságharcban is szolgáló Rózsa Sándor alakja Krúdy Gyulát és Móricz Zsigmondot is megihlette – de egyiküket sem a betyárkirály életrajzi hitelessége érdekelte. Krúdyt leginkább a szeretőket tartó férfi alakja foglalkoztatta, Móricz számára pedig a „természeti, az állatokéhoz hasonló, társadalmon és időn kívüli boldogság” szimbólumát testesítette meg.

A Vasárnapi újság 1863-ban – amikor a közbiztonságot már rendkívüli módon veszélyeztették – így osztályozta a betyárokat:

„Alföldön »betyár« névvel illetetik átalán véve minden dologtalan csavargó, azonban az erkölcsi világnak e kinövései, életmódjukhoz képest nyerik jellemző mellékeveket, úgymint: utonálló, rabló, betyár, futó betyár, kapcza- vagy mezítlábos betyár, tyúklopó betyár, piaczi betyár. Az elsőrendbeliek, a rablógyilkosok a legveszélyesebbek. Háliszennek, legkisebb számmal is vannak. A futó betyár csak a vagyonbiztonságot veszélyezteti, s igen helyesen »a puszták fiának« vagy »pusztai kalandornak« nevezhető. – Kicsapongó életét, bizonyos fokig, vadregényes kalandjai teszik érdekessé. – A futó betyár rendkívül ügyes lovagló, a puszták lóra termett fiaiból, a csikós, gulyás, juhászbojtárok stb. osztályából kerül ki. Rablókalandjainál a végletekig kitartó, melyhez ifjú kora, heves vére, s edzett testének ruganyossága felette kedvező körülmény. – Legkedveltebb foglalkozása a ménesek és gulyákra csapni, honnét néhány darabot karikás ostora segítségével villámsebessen kikanyarítva, hajt a szilaj Tiszának, melyen átusztatva, az átterelt jószág csakhamar orgazda kezcin várja bizonytalan jövőjét. (...) Az úgynevezett mezítlábos betyár az cfajta népség gyalogságát képezi, még másként »lókötő betyárnak« is neveztetik. (...) A tyúklopó betyár kétkezi kalmárságát a neve árulja el. A piaczi betyár tulajdonkép a városi naplopókat képviseli...”

Mészáros Sára, Vánca Gábor, Sarkadi Kiss János, Szarvas József

... kicsi, finom darab. Kívül: aligtörténés, belül: mindentörténés. Amiben kiderülhet, hogy átlagos emberek, *Akárkik* sorsa ugyanannyi titkot és mélységet hordoz, mint a közismert hősöké.

a szerző

Conor McPherson 1971-ben született Dublinban, drámaíró és rendező, számtalan díjat nyert, az egyik legjelentősebb kortárs drámaíró.

a darab

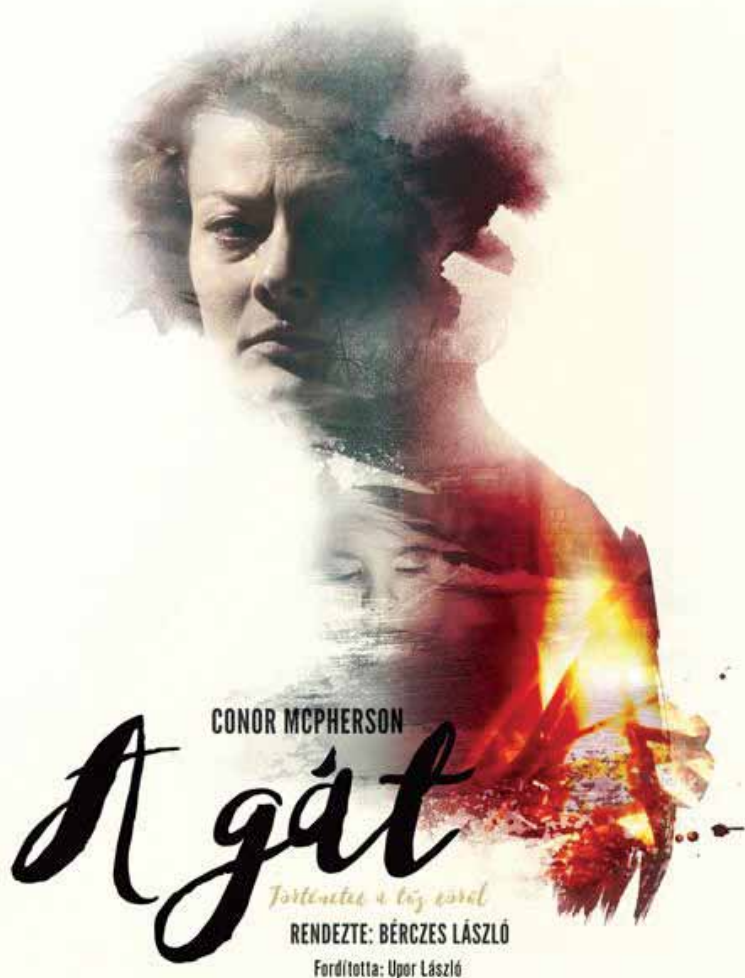
A gát 1997-ben született, a Royal Courton mutatták be, majd a West End és a Broadway következett. Megkapta az év legjobb drámája díját. 2000-ben a Royal National Theatre London megszavazta a 20. század legjobb drámáit, és *A gát* a 40. helyen végzett, együtt O'Neill *Eljő a jéges*, Miller *Pillantás a hídról* és Beckett *A játszma vége* című drámaival.

magyarul

Két drámáját játszották eddig magyarul, mindkettőt Upor László fordította: *Tengeren* – Bárika Színház, rendezte: Göttinger Pál, *A gát* – Szekesfehérvár, rendezte: Szűcs Gábor / Csíkszereda, rendezte: Andreea Vulpe

a történet

A helyszín egy világvégi ír kocsmában. Itt találkoznak esténként három magányos férfi: Brendan, a harmincvalahány éves kocsmatulaj, Jack, a hatvan körüli autószerelő és a negyvenes Jim, aki Jacknek segít a garázsban. Hírlik, hogy a régi ismerős, Finbar érkezik egy fiatal nővel, akinek állítólag eladta közelben lévő házát. Finbar is erre felé lakott valaha, de már rég beköltözött a közeli kisvárosba, panziója és családja van, szóval a három „ittmaradthoz” képest karriert csinált. Érkeznek is, és sörrel, whiskyvel, ír tündérmesékkel és rémtörténetekkel elkezdődik az este. Tulajdonképpen ennyi a „sztori”: komótos beszélgetés és ivás közben észrevétlenül belecsúsznak egy olyan hangulatba, amelyben mindenből kiszakad egy-egy furcsa és titokzatos történet, és maguk sem veszik észre, de életük egy fontos estét töltik itt együtt, amikor mindenkiről kiderül, mennyire vágyja a szeretetet, és közben az is kiderül, talán maguk sem hitték volna, de képesek is ezt a szeretetet nyújtani a másoknak. Talán mert egy kíváncsi, szép, szabad és törtszívű nő lépett közéjük néhány órára. Késő van, elköszönnek, minden megy tovább, ahogy eddig, és tudhatjuk, semmi nem úgy megy immár.

Conor McPherson

A gát

történetek a tűz körül

Jack – SZARVAS JÓZSEF I Valerie – MÉSZÁROS SÁRA I Finbar – SARKADI KISS JÁNOS I Brendan – VÁNCSA GÁBOR I Jim – KALMÁR TAMÁS

Fordította: Upor László // Dízlet: Cziegler Balázs // Jelmez: Cselényi Nóra // Dramaturg: Kiss Mónika

Rendező: Bérczes László

mikor? hol?

PREMIER: 2016. január 17. – 19 óra 30

további előadás: 2016. január 19. – 19 óra 30

Kaszás Attila Terem

A kaposvári Csiky Gergely Színház és a budapesti Nemzeti Színház közös produkciója

Az előadás kaposvári bemutatója 2015. október 2-án volt.

Conor McPherson engedélyét a Curtis Brown Group Ltd. (London) és a Hofra Kft. (www.hofra.hu). közvetítette.

miért

Nekem való, kicsi, finom darab. Kívül: aligtörténés, belül: mindentörténés. Módot ad arra a molyolós, piszmogós, aprólékos műhelymunkára, amiben kiderülhet, hogy átlagos emberek, Akárikik sorsa ugyanannyi titkot és mélységet hordoz, mint a közismert hősöké. McPherson azt tudja, amit a hozzám közelálló legjelentősebb drámaírók, Csehov, Pinter, Fosse... tudnak: derűvel és fájdalommal pontosan fogalmaz az emberi kapcsolatokról, magányról, szeretetvágyról. A színpadon számomra a lényeg nem a cselekvés, hanem a történet. A cél nem a titok megfejtése, hanem annak felmutatása.

másfél óra – Szarvas Jóskáról

Másfél órája köszöntünk el, én még a villamoson, és már hív. Nem vállalja. Nem akarta ott, akkor a szemembe mondani, de látta, hogy egy tesze-tosza rendezővel áll szemben, ilyenből volt már neki elég; vagy jobban belegondolt, hogy próbáról-próbára ingázni Kaposvár és Pest között, ez azért nem hiányzik már ebben a korban, különben is, mindjárt születik a kislánya, az mégiscsak fontosabb; vagy nem tetszene neki a kaposvári partnerek, akik közül végülis csak Sarkadi Jancsit ismeri, ki a fene az a másik három, valami Mészáros Sára meg Kalmár talán, ja és egy fiatal, szinte kezdő, örül, hogy eszébe jut a neve, Váncsa.

Jó esetben csak a példányt felejtette a presszóban, ahol találkoztunk, és arra kér, küldjem el neki. Hátha ez, az utóbbi. Talán csak ezért hív.

Gyönyörű. Nem tudom, mikor olvastam ilyen gyönyörű darabot, öregem. Boldogan csinálok. Nem kell ám, semmi rendezői flikk-flakk. Csak tűz kell, amibe belebámulunk. Na, szevasz. A tüzet ne feledd!

Másfél órája adtam oda Szarvas Jóskának *A gát* példányát. Nem tudok elképzelni olyan színészt, aki a próbatábláról tudja meg, hogy benne van az általam rendezendő előadásban. Igen, ez olyan amatőr izé. Nem baj. Annyira viszont már felvérteződtem, hogy tudhatom, nem fogja elolvasni. Esetleg egy hónap múlva, amikor rácsörgök, és mintegy mellékesen megkérdezem, *netalántán elolvastad?* Akkor majd átlapozza, hogy mégis, mekkora a szerepe.

Jóska viszont hív, azonnal, tán még haza sem ért. Ülök a villamoson, jóféle izgalom zakatol bennem, biztatom magamat, jó lesz. Most meg, túl a kaposvári bemutaton, a budapesti premier előtt azt írhatom, jó volt, ajándék a munka Jóskával. Különben a többiekkel is. És valóban, semmi flikk-flakk. Csak az öröm, a derű, a figyelem. Ezt a szeretetsomagot dobtuk bele mi most a mindenségbe. Ennyivel több most a világ.

Ja, és tűz is van. Kicsi, de tűz. Olyan melegségféle, amire vágyik az ember.

BÉRCZES LÁSZLÓ

Szeszélyes nyár

csehszlovák vizirevű

Vladislav Vančura azonos című regénye alapján (fordította: Zádor András) és egyéb dokumentumok felhasználásával írta: Ernyei Bea és Galambos Péter

Antonin – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Hugo őrnagy – SCHNELL ÁDÁM ■
Fülöp atya – KRISTÁN ATTILA ■ Katuska – SÖPTEI ANDREA ■
Arnostek – FEHÉR TIBOR ■ Karel Gott, Jirka, Idegenvezető –
BAKOS-KISS GÁBOR ■ Anna – DUNAI CSENGÉ e. h. ■ Marta,
Szőke lány I. – KATONA KINGA e. h. ■ Václav, Őrmester, Armstrong,
Józsi bácsi – BORDÁS ROLAND e. h. ■ Iveta, Szőke lány II., Józsi néni –
ÁCS ESZTER e. h.

Zeneszerző, zenei vezető: Melis László // Dísztet: Galambos Péter, Libor Katalin // Jelmez: Kárpáti Enikő // Koreográfus: Blaskó Borbála // Cseh konzultáns: Puska Anna // Az akrobatikus jeleneteket betanította: Vincze Tünde (légtornász), Picard Vilmos (monocikli) // Rendezőasszisztens: Kernács Péter

RENDEZŐ: Galambos Péter

mikor? hol?

PREMIER: 2015. december 12. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

további előadások:
január 15., 18. – 19 óra

Az előadást 16 éven felülieknek ajánljuk!

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

SZESZÉLYES NYÁR

Krokovy Vary fürdőváros nyári csöndjét fiatal vándorbűvészek, Arnostek és Anna érkezése kavargatja fel. Mintha a szabadság istenei jelennének meg, akik fenekestől felkavargatják főhőseink nyugalma, és elkezdődnek a bonyodalmak. Három nap és három éjszaka történetét látjuk (mint a mesében), ám közben lezajlik negyven év viharos cseh történelme '68-tól napjainkig. Mintegy háttérzajként, rádióból és tévéből, korabeli slágerekben és dokumentumokban szűrődik be a külvilág. A negyedik nap reggelén a cirkuszosok továbbállnak és minden marad a régiben. Vagy talán mégsem egészen?

drMáriás

A színpad börtönszerű kempingként működik, amely egy fürdő mennyei kényelmeinek adna otthont, azonban gyorsan kiderül, hogy itt minden csak valaminek az ígérete. A medence túl rövid ahhoz, hogy úszni lehessen benne, és túl sekély, hogy megfulladjunk...

Csehszlovák szabadságunk

Akkor lehetnénk boldogok, ha a *Szeszéhes nyár*ra azt mondhatnánk, hogy az egy távoli galaxis mélyének furcsa bolygóján játszódó felhőtlen vígjáték, néhány rémálomba illően fura figurával és felfoghatatlanul idióta és lehetetlen helyzettel. Ám sajnos azt mélyen realista korrajzként írta meg Vladislav Vančura (1926-ban), így az, hogy felnevetünk rajta, nem másnak köszönhető, minthogy benne a saját életünkre ismerünk. A magyarul először 1974-ben megjelent művet pedig úgy olvastuk, mintha az a szocializmus groteszk párnákkal bélelt börtönét mutatná be, a világot, ahol oly sok minden volt tilos, hogy az életöröm csak a maga szárnyatörött valójában jelenhetett meg, ami úgy hatott, mint balett zene nélkül.

Jiří Menzel zseniálisan mutatta be ezt a világot 1968-ban készült filmfeldolgozásában, azonban mit tehet ehhez hozzá valaki 2015-ben?

Galamboš Péter rendezése az 1968-as prágai tavasz magyar híradófelvételével indít, amelyben szörnyű ellenforradalmároknak nevezik a fiatal tüntetőket, majd Jan Palachot látjuk, amint felgyújtja magát, s halljuk a vele a halála előtt folytatott beszélgetés megrázó mondatait s legfontosabb üzenetét: Az embernek mindig a saját szintjén kell megküzdeni a gonosszal. Vagyis a darab már a legelején kilép a kellemes és szórakoztató, álomszerű groteszk világából, amely Menzel filmjében még Fellini balzsamosan káprázatos hangulatait idézi kelet-európai változatban, s a ma távlatából értelmezi, hogy mi volt akkor, s mi van most.

A színpad börtönszerű kempingként működik, amely egy fürdő mennyei kényelmeinek adna otthont, azonban gyorsan kiderül, hogy itt minden csak valaminek az ígérete, és senki se tudja azt valóban élvezni, hanem csak megúszni akarja benne a külvilág lehetetlenségét: a medence túl rövid ahhoz, hogy úszni lehessen benne, és túl sekély, hogy megfulladjunk benne. Mi marad akkor hát? Filozofálgatás a szabadságról a valódi szabadság helyett, mely során a főszereplő Antonin elmondja, hogy ebben a világban nem érdemes kijózanodni; Fülöp atya szerint a világ nem bocsájt meg annak, aki békében akar élni; Hugo őrnagy pedig azt állítja, hogy szórakoztatással egész népeket lehet idiótává tenni, majd megegyeznek abban, hogy a holdraszállás nem is volt igaz, mert azt csak filmjelenetként megrendezték.

A második felvonás a szabadságillúziók szertefoszlását hozza a szabadságjogokért és a cenzúra eltörléséért tartott 1988-as prágai tiltakozás durva elfojtásának híradós felvételeivel. A botokkal kíméletlenül

ütlegelő és vízagyúzó rendőrök előtt egy nyugdíjas házaspár kezében kis piros esernyővel álldogál, mint egy megrendezett színházi jelenetben, aminek gyorsan véget vet az őket a képből kíméletlenül kipendítő rendőr.

S hamarosan – válaszként az első felvonásra – kiderül, hogy a rendszerváltás a kényelmes és otthonos börtönt a kényelmetlen és otthonatlan szabadságra váltotta fel, ahol az egyetlen ígéret a pénz lett, mely csapdájának mindenki bedől és a rabszolgája lesz, többé senkinek se marad magánélete, s az egykori szabadságról alkotott álomból már csak annyi marad, hogy az majd a halál után jó el.

Ezt jól mutatja be a Marta Kubišová és Karel Gott szembeállításáról szóló rész. Hiszen míg Kubišová a szovjetek 68-as bevonulásakor előtt kisfiúróként énekelt emblemikus dala (Ima Mártáért) miatt üldöztetést szenvedett, addig Karel Gott felvállalva a kompromisszumokat, a régi és az új rendszerben egyaránt mennybe ment, mert „azt énekelte, amit lehetett”.

Megtehetette ezt azért is, mert a rendszerváltás nemcsak a kollektív felejtést hozta el, hanem a múlt megszüpítését is, amit Fülöp atya úgy fogalmaz meg, hogy a római kor óta monarchikus rendszerekben élünk errefelé, ahol mindössze két lehetőség van: rabszolgatartónak vagy rabszolgának lenni.

A darabban megannyi tragikomikus jelenetben nyújtott remek színészi teljesítmény, kiváló dalok, groteszk táncok, látványos akrobatika és ütős videók váltják egymást, amely végig az maradna, ha nem volna túl hosszú.

Azonban lehet, hogy azért lett ilyen, hogy a kimozdíthatatlanságot bennünk annyira felfokozza, hogy végre eldöntsük: változtatni fogunk az életünkön, s nem hajtunk többé fejet. Mert a végén Karel Gottot is – fénykarddal a kezében éneklés közben – utoléri büntetése: ráoltják a villanyt (vagy talán le is lövik?), ami jóvátétel, még akkor is, ha nem lehetünk biztosak ebben, ahogy mifelénk semmiben.

Mert úgy tűnik, bármit is teszünk, nincs igazság: az emberek akkor is a *Lady Karnevált* fogják imádni, ha azt Karel Gott a túlvilágról éneкли majd.

Száraz Miklós György

Csehszlovák vízirevü. Milyen pontos ez. Létező is, meg nem is. Vízi is, meg nem is. Revü is, meg nem is. Számomra az előadás legfőbb erénye ez. Hogy nem tudom, szeretem-e. Hogy tulajdonképpen utálkozom. A buheráltságon. Az ócska, fáradt poénokon, a gyöngö vicceken.

Vihar az akváriumban

Csehszlovák vízirevü közel négy órán át. Egy betonvasakból és szögvasakból buherált hatalmas akváriumban. Borzalmasan hosszú, összetákolt, ízléstelen és harsány, néhol buta, másutt közhelyesen érzelmes. Mint a létezés. Ma? Ma is. A Csehszlovák Népköztársaságban? Ott is. Kádár szocialista Magyarországon? De mennyire! Topis otthonkák, kockás terítők, csíkos nyugágyak, gyilkos galóca kalapú olvasólámpa, sör, bor, virsli. Langyos állóvíz, sűrű dagonya. Siralmas. Nevetséges. Hervasztó. Lehetne kedélyes is? Lehetne, de nem az. Lehetne félelmetes is? Lehetne, és tulajdonképpen az. Félelmetes nyomorúság. Nyúlik, mint a rétestészta, mint a létező szocializmus. Azt hittük, sosem lesz vége.

Ijesztő a műfaji meghatározás: csehszlovák vízirevü. Szocialista realizmus, szocialista erkölcs. Ilyesmiket hív a két szó. Csehszlovák nemzet. Csehszlovák hazafiság.

Három férfi – a fürdőmester, a pap és a katona – henyél, úszkál, sörözik, locsog, emlékezik, ábrándozik az eldugott, világ végi kisváros tóparti strandján. Filozofálgatásuk meddő, életük, ahogy nyaraik is, eseménytelen, de vágnak valami fenséges, izgalmas, magával ragadó után. Az élet után. És akkor betoppan a fiatal artista és bájos párja. A kiindulás tulajdonképpen ennyi volna. Aztán a rendező-író megbolondítja ezt az egyszerű helyzetet. Hiszen a néző tudja – legalábbis tudhatja –, hogy a darab alapjául szolgáló regény írója, Vladislav Vančura már a második világháború éveiben meghalt. Regénye helyszíne tehát nem lehet más, mint az 1930-as évek Csehszlovákiája, az „első köztársaság”. Ám a regényből Jiří Menzel filmet forgatott 1968-ban. Micsoda véletlen! Hiszen a változékony 1968-as prágai tavaszt kimondottan szeszélyes nyár követte. A Varsói Szerződés szovjet, magyar, lengyel és bolgár csapatai – közel kétszáz ezer katona, s úgy négy-ötezer tank – a szocialista-internacionalista barátság jegyében lerohanta a rosszul működő szocializmus megreformálására törekvő Dubček Csehszlovákiáját. A mai rendezés pedig erősen rájátszik erre a történelmi eseményre.

Mondhatjuk, hogy a *Szeszélyes nyár* a tehetetlenségről szól. Arról, hogy ne áruljuk el önmagunkat, ne adjuk fel gyerekkori és fiatalkori álmainkat, ne törjünk be, ne henteregjünk elégedett disznókként a langyos vízben. Álljunk ellen. Ahogy a cseh felszabadítási mozgalom harcosaként Vladislav Vančura is ellenállt, amiért egy másik, még az 1968-as nyárnál is régebbi szeszélyes nyáron a Gestapo ki is végezte.

Vagy ahogy ellenállt Jan Palach is, aki 1969-ben a prágai Vencel téren a megszállás elleni tiltakozásul felgyújtotta magát. Hogy felrzza honfitársait. Hogy tehetetlenségükből kibillentse, nyílt állásfoglalásra, harcra kényszerítse őket.

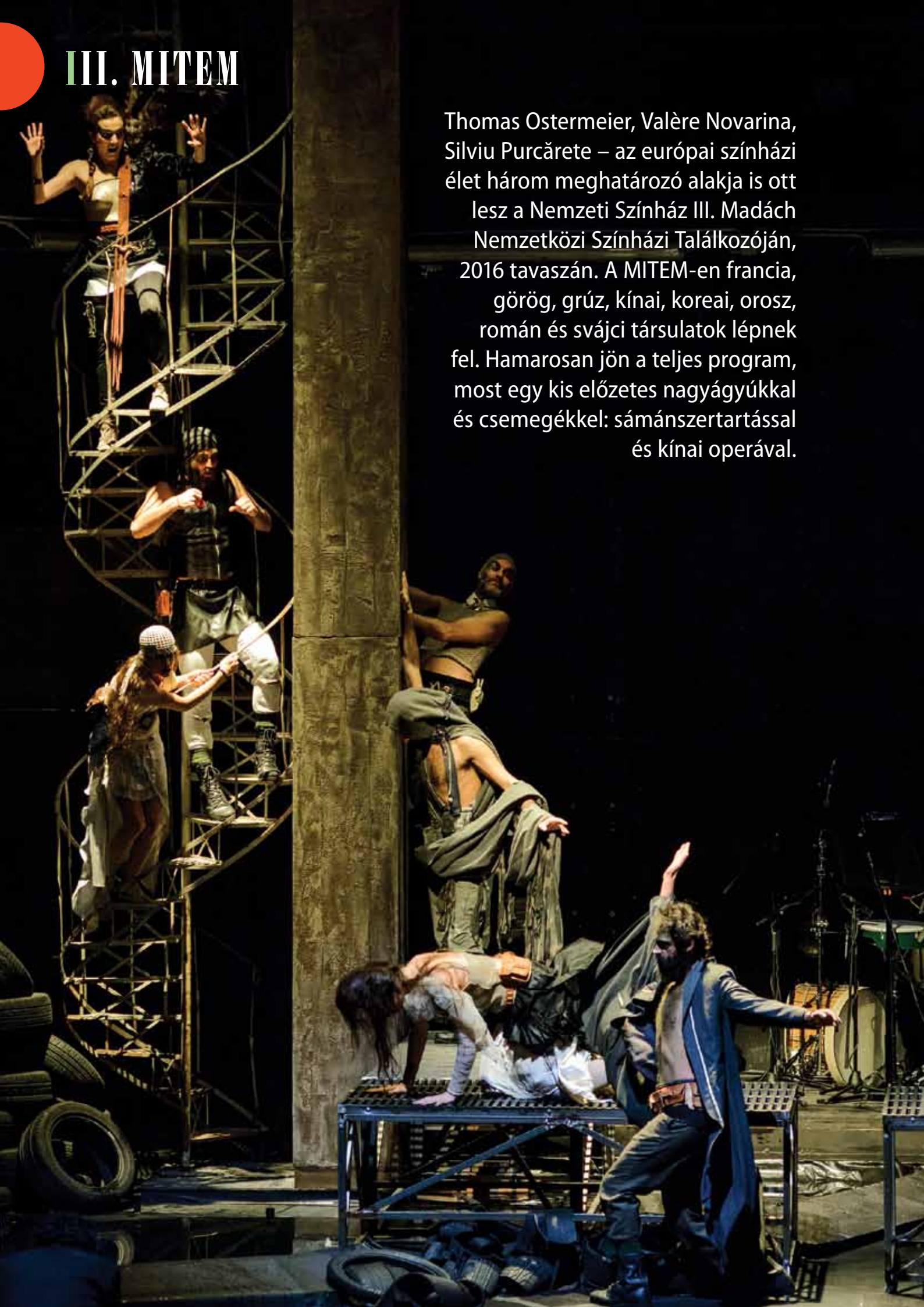
A darab indítása nagyon erős. A városi házak közt robogó lánc-talpasok látványa mindig megrázó. A rendőri brutalitás, a civilek, diákok és idős emberek ellen forduló rendvédek érzelm nélküli attakjai mindig megrázóak. A darab folyamán sosem felejtethjük el, hogy itt nem csupán általában az emberi renyhesség ostoroztatik. Újra és újra ráébredünk, hogy lehetnénk ugyan Vančura első Csehszlovák köztársaságában, de nem ott vagyunk, hanem a szocialista Csehszlovákiában, Kádár Magyarországon, a Szlovákiától elszakadt Csehországban, vagy éppen a ma Magyarországon. Az akváriumban. Ahol lubickolunk, kínlódunk, álmodozunk, az üvegfalra tapadva bámulunk vágyakozva kifelé, a „szabad világba”.

Csehszlovák vízirevü. Nem véletlenül kötök ki újra ennél. Hiszen milyen pontos ez. Létező is, meg nem is. Vízi is, meg nem is. Revü is, meg nem is. Számomra az előadás legfőbb erénye ez. Hogy nem tudom, szeretem-e. Hogy tulajdonképpen utálkozom. A buheráltságon. Az ócska, fáradt poénokon, a gyöngö vicceken. Karel Gott, a „Kelet Sinatrája” szörnyű slágerein. Ezen a lehetetlen pecsvörkőn. Ezen a hatalmas szemétdombon.

Na de akkor miért is élvezem? Talán mert a tánc, a koreográfia és az ének egészen magával ragad. Néhol frenetikus. Olykor kifejezetten a régi-régi klasszikus kabaréba, Berlinbe képzelem magam. Párizsi mulatókba, a pesti Moulen Rouge-ba. A baráti hármas és a kisváros nyugalma megérkezéssel felkavaró mutatványos pár, Arnostek és Anna légtornász produkciói lélegzetelállítóak és szépek. És mindezek háttérben ott mozog a Holdra lépő űrhajós és Joda, ott vigyorog a csehszlovák western hős, Limonádé Joe. Horváth Lajos Ottó fürdőmestere mögül ránk kacsint a Menzel-filmből Rudolf Hrusínský. És hogy a katyvasz még sűrűbb legyen, eszünkbe idéződik a *Három nővér*, a *Cserecsnyéskert* meg a *Marió és a varázsló*. És ez az egész parádé, ez a közép-európa-revü, ez a vihar az akváriumban, ez tagadhatatlanul tetszik...

III. MITEM

Thomas Ostermeier, Valère Novarina, Silviu Purcărete – az európai színházi élet három meghatározó alakja is ott lesz a Nemzeti Színház III. Madách Nemzetközi Színházi Találkozóján, 2016 tavaszán. A MITEM-en francia, görög, grúz, kínai, koreai, orosz, román és svájci társulatok lépnek fel. Hamarosan jön a teljes program, most egy kis előzetes nagyágyúkkal és csemegékkel: sámánszertartással és kínai operával.

ITT ÉS MOST

Nemzetközi és találkozó. Két jó hírt is hordoz e két szó, amely ott szerepel a MITEM nevében: azt, hogy vannak *nemzetek* (kultúrák), amelyek itt és most a színházon át fognak *találkozni* egymással. Noha felfordult világunkban egyre megfoghatatlanabb a kívül és belül, közel és távol, egy ilyen találkozó célja mégis az lehet, hogy ami kívül van, ne legyen idegen, hogy az ismeretlen kultúrákat ne távolítsuk el magunktól az „egzotikus” címszó alatt, hanem fedezzük fel bennük a rokonságot. Ahogy a találkozó névadója, Madách Imre világdrámájában Éva mondja: „Ah, nézd e kedves testvér-arcokat, / Nézd, nézd, mi bájosan köszöntenek, / Nincs többé elhagyottság, rengeteg, / A boldogság szállott közénk velek.” Lucifer erre megjegyzi még: „Kik úgy felelnek, mint kérdések szól: / A tiszta szívre mosolyogva néznek, / Ijesztő remül a kétségbeesőnek”. Bizony, ahogy a minap Berecz András meséjében hallhattuk itt a Nemzeti színpadán, ha a sötétben – mert sötét van, ez nem vitás – vérmedvének nézem a testvéremet, netán ő is annak néz engem, akkor merő félelemből egymás nyakának ugrunk.

A MITEM 2016-ban is épp a másikban önmagunk felismerésére teremt lehetőséget azzal, hogy az eddigieknél még változatosabb kultúrkörök képviselői érkeznek archaikus előadásokkal, klasszikusokkal és kortárs darabokkal egyaránt. Koreából egy autentikus sámánszertartást, Kínából a szecsuaní opera-hagyományt, Argentínából egy kortársított Othelló előadást fogadunk. Úgy tűnik, találkozóinkról elmaradhatatlan Csehov *Sinály*a (az első évben egy hétórás szerb előadás, tavaly a Burgtheater produkciója volt látható). Ennek oka talán épp az, amit Thomas Ostermeier rendező így fogalmaz meg: „Minden nagy színházi szöveg több darabot foglal magában. Ez érvényes a *Sinály*a is. Vajon a generációs ellentétekről szól ez a darab? Vagy a színházról és a művészetről gondolkodik? Vagy a szerelmi boldogtalanság drámája?

Még ha számtalanszor színre vitték is, minden rendező kiválaszthatja, mire fekteti a hangsúlyt: én a magam részéről biztosan a szerelemre fogom.”

Mivel továbbra is a színész művészete áll figyelmünk középpontjában, nagy örömünkre szolgál, hogy Ostermeier kiváló színészekkel, köztük a legutóbbi Molière-díjas Valérie Dréville-lel dolgozik együtt Csehov klasszikusán a svájci Vidy-Lausanne Színházban.

A klasszikus darabok kortárs módon való megszólaltatása továbbra is fontos szempont válogatásunkban. Az említett *Othellón* kívül ennek jegyében hívtuk meg a Poliplanity független görög társulat *Iliását*. E dinamikus, tüzes előadás rendezőjét, Stathis Livathinost nemrég nevezték ki az athéni Nemzeti Színház igazgatójává. A lengyel színháznak egy Tadeusz Kantor kiállítással adózunk a krakkói Cricot 2 Múzeum, valamint Kantor egykori munkatársának, Király Ninának szervezésében.

Az avignoni fesztivál és a francia színház nagy alakja a francia Valère Novarina, akinek két darabja is látható lesz, a román Silviu Purcărete *Gulliver utazásai* című rendezése igazi világszenzáció, a grúz David Doiasvili nemcsak a MITEM-en aratott közönségsikert, hanem azóta már a Nemzetiben is. Az Alekszandrinszkij Színház is volt már a MITEM vendége, most egy fiatal tehetség, Nyikolaj Roscsin Goldoni-rendezésével érkeznek a szentpéterváriak.

Ez az évről évre növekvő színházi család alkotja a MITEM magját, ehhez társulnak minden évben új felfedezések, köttetnek új szövetségek. Végül is mi másért találkozánk?

RIDEG ZSÓFIA
a MITEM főszervezője

MITEM-ELŐZETES

2016. április 12–24. (programelőzetes)

április 12.

Homérosz

Iliász

Rendező: STATHIS LIVATHINOS

Polyplanity Company | Athén, Görögország

Nagyszínpad

április 16.

Carlo Gozzi

A holló

Rendező: NYIKOLAJ ROSCSIN

Alekszandrinszkij Színház | Szentpétervár, Oroszország

Nagyszínpad

április 17.

Luo Huaizhen

Li Yaxian

Rendező: XIE PING'AN

Szecsuáni opera | Kína

Nagyszínpad

április 15.

Makszim Gorkij

Éjjeli menedékhely

Rendező: DAVID DOIASVILI

Állami Zenés és Drámaszínház | Tbiliszi, Grúzia

Gobbi Hilda Színpad

április 18.

Valère Novarina

Nevek erdejében

Rendező: VALÈRE NOVARINA

L'Union des contraires produkciója, koprodukciós partnerek: Festival d'Avignon / CDN de Montluçon, Le Fracas | Avignon, Franciaország

Gobbi Hilda Színpad

április 19.

Gulliver utazásai

Rendező: SILVIU PURCĂRETE

Radu Stanca Nemzeti Színház | Szeben, Románia

Nagyszínpad

április 20.

William Shakespeare

Othello

Rendező: GABRIEL CHAMÉ

Mikaproject | Buenos Aires, Argentína

Gobbi Hilda Színpad

április 21.

Anton Pavlovics Csehov

Sirály

Rendező: THOMAS OSTERMEIER

Théâtre Vidy-Lausanne, Svájc

Nagyszínpad

SZÍNHÁZ AZ EGÉSZ

Politikai színház Temesvárról, antik dráma és rítustanulmány, kortárs és klasszikus vígjátékok Szolnokról. Gazdag és változatos előadáskínálattal várja a Nemzeti a nézőit decemberben és januárban is: a vendégjátékok mellett az új bemutatókkal és a repertoár legjobb darabjaival.

Udvaros Dorottya, Bodrogi Gyula, Reviczky Gábor

Verebes Ernő – Cervantes

Don Quijote

Don Quijote – REVICZKY GÁBOR ■ Sancho Panza – BODROGI GYULA ■ Cervantes – TRILL ZSOLT ■ Cosmentes, a szolgája – KRISTÁN ATTILA ■ Dulcinea/Hercegnő – UDVAROS DOROTTYA ■ Herceg – HORVÁTH LAJOS OTTÓ ■ Antónia, Don Quijote unokahúga / Maritornes – TOMPOS KÁTYA ■ Sanson Carrasco / a Fehér Hold Lovagja – BAKOS-KISS GÁBOR ■ Kocsmáros – RÁCZ JÓZSEF ■ Nicolas, borbély – SZARVAS JÓZSEF ■ Lelkész – TÓTH LÁSZLÓ ■ Kulcsárné – NAGY MARI

továbbá a Kaposvári Egyetem Színházi Intézetének II. éves hallgatói: Benedek Dániel, Dér Mária, Dunai Csenge, Helvaci Ersan Dávid, Herczegh Péter, Horváth Júlianna, Klement Szabolcs, Kónya Renáta, Mészáros Martin, Nagy Balázs, Nagy Márk, Szabó Nikolett, Szép Domán, Ticz Andás, Varga Bori

Díszlet: Oleksandr Bilozub // Jelmez: Bánki Róza // Koreográfia: Uray Péter

Rendező: Vidnyánszky Attila

mikor? hol?

december 22., január 20., január 21. – 19 óra
• Nagyszínpad

Tompos Kátya, Reviczky Gábor

DON QUIJOTE

Szánandó, nevetséges figura? Inkább egy irigylésre méltóan erős igazság birtokosa

– A Búsképű Lovag nagyon mai figura – szögezi le Vidnyánszky Attila rendező. – Talán furcsán hangzik ez, hiszen a lovagregények világába visszarévedő alak sokak számára inkább tűnhet az anakronizmus, az idejétmúltság szimbólumának. Én ezt másként látom. Kétféle életérzés jellemzi életünket – én legalábbis így élem meg ezt a kort, amelyben létezem. Az egyik életérzést Csehov fogalmazta meg jó száz éve a *Cseresznyés kert*-ben: vágják-írtják körülöttünk a gyümölcsöset, a talán sosemvolt paradicsomkertünket. Jó esetben észrevesszük, hogy ez történik velünk, mégis tétlenek vagyunk...

A másik életérzés a „donkihótizmus”. Arra hívja fel a figyelmet Vidnyánszky, hogy ha körülnézünk – és elég csak közvetlen környezetünket figyelni –, láthatunk embereket, akik nekifeszülnek a lehetetlennek is, mert arra vannak ítélve, hogy cselekedjenek. Belső, titkos erő hajtja őket, mert tenni, használni akarnak.

– Cervantes regényalakja, és az a Don Quijote, akit Verebes Ernő a mű alapján megírt a végtelenségig, a nevetségességig ragaszkodik egy régi értékrendhez, és nekimegy a „szélmalomoknak” is, vagyis a

korának... Szánandó, nevetséges figura? Én inkább azt mondom: irigylésre méltóan erős igazság birtokosa. A világot akarja a maga igazságához hajlítani, nem pedig mai szokásaink szerint a világ kisserűségeinek megfelelni.

Don Quijote alakja mindenkinek mást mond, de a sikere annak is köszönhető, hogy egy általános emberi sorsérzést testesít meg.

– Ha életünk derekán visszatekintünk az eltelt évekre, talán elgondolkozunk: vajon nem lett volna jobb a sok kicsinyes gesztus helyett nagy elhatározásokkal, nemes célokat szem előtt tartva és soha meg nem alkudva élni az életünket?! – medítál a rendező. – Mind érezzük: jó volna tenni, szolgálni, szeretni, és ezért akár az önfeláldozás sem nagy ár. Don Quijote az a figura, aki mindezt megéli. Igen, rengeteg ironia van ebben a történetben, de Búsképű Lovag az élete végén rádöbben, hogy mintha valaki más életét élte volna – és elindul valóra váltani elképzeléseit. Eszünkbe jut-e ez? Ez a szánandó figura, a könyvek, a saját képzeletének a foglya megtette, amihez nekünk egész életünkben nem volt elegendő bátorságunk!

Trokán Anna, Tóth Augustza, Berettyán Nándor

Szarka Tamás

Éden földön

zenés fantasy két részben

Istók – BERETTYÁN NÁNDOR e. h. I Burkus (farkas) – OLT TAMÁS I Kó (kócsag) – TÓTH AUGUSZTA I Égia (sas) – TROKÁN ANNA m. v. I Várkapitány – SCHNELL ÁDÁM I Kisasszony – TOMPOS KÁTYA I Udvari bolond – VARGA JÓZSEF I Pap/ Tanító úr – VATI TAMÁS m. v. I Fiú – NOVÁK MILÁN AMBRUS/NAGY LEVENTE

Közreműködik a Bozsik Yvette Társulat

Díszlet: Cziegler Balázs // Jelmez: Berzsényi Krisztina // Fény: Pető József

Koreográfus-rendező: Bozsik Yvette

mikor? hol?

január 3. 16. – 15 óra • Nagyszínpad

6 éves kortól ajánlott

ÉDEN FÖLDÖN

Szarka Tamás zenés fantasyje a magyar Maugliról – családi előadás

– Kettészakadt világunkról szól az *Éden földön*. Arról, hogy lehet-e mégis egy, ami kettészakadt: a természet és az ember alkotta világ – mondja Bozsik Yvette, az előadás koreográfus-rendezője.

Az előadásban az első felvonás a láp világa, a másik a civilizáció. A kettő között egy fiú, Hany Istók jelenti a kapcsolatot. Egy fiú, akiről a legenda szól: 1749 márciusában furcsa emberi lényt fogtak ki a kapuvári halászházak a Hanság lidércfényes lápi világából. Nyolc-tíz éves gyermeknek látszott, kettős szemhéja volt, és keze, lába ujjai között úszóhártya feszült. A láp nevelte, és az emberek, aki rátaláltak, beszélni, viselkedni tanítottak, megkeresztelték, de a fiú visszamenekült a lápba. Ő volt Hany Istók.

– Azon keresztül tudjuk érdekessé tenni a gyerekeknek az előadást, úgy tudjuk felkelteni a kíváncsiságukat, ha számukra már ismert dolgokból, mozzanatokból indulunk ki. Ez ad biztonságot nekik ahhoz, hogy be merjenek és akarjanak lépni az ismeretlenbe. Ha tudjuk, hogy milyen eszközökkel – látvánnyal, trükkökkel, dallamos zenével és humorral – lehet megragadni a figyelmüket, akkor szívesen vesznek

részt egy színházi kalandban. Mindezek mellett nagyon fontos a történet, a mese, a sztori – ha ez érdekes, magával ragadó, akkor nagyon halászak, és hagyják magukat sodorni. A nagy kihívás számomra az, hogy mindenki élvezze az előadást, a kicsik, a nagyobbak és a szülők, különböző korú iskolai csoportok. Egy családi előadás esetében, amilyennek az *Éden földön* is szánjuk, a közös élmény öröme és boldogsága is az üzenet része.

– Mi az, ami a 18. századi Hany Istók figuráját és történetét foghatóvá teszi a mai gyerekeknek? – teszi fel a kérdést a számos remek gyerekeknek szóló előadást rendező és koreografáló Bozsik Yvette. A válasz: kell egy hős, amilyen a kitett és megtalált gyerek, aki képes szélsőséges körülmények között is túlélni, mert erős, leleményes, alkalmazkodó. Legyen ismerős, ami a színpadon meglevenedik: a kisebbeket és a nagyobbakat is megragadja a filmekből, a számítógépes játékokból ismerős képi világ. Ezért az első felvonásbeli láp a fantasyfilmek, a civilizáció pedig a cyberspace virtuális terét idézi. A kettő között erős lesz a kontraszt.

„Hazát és szerelmet keresek”

Osztoján Béla versei

Színpadra alkalmazta: Farkas Dénes és Sarlós Dávid // Díszlet, jelmez: Holjencsik Anna Vita // Film: Sarlós Dávid // Zene: Lakatos Róbert

hangfelvételtől közreműködő zenészek: Balogh Kálmán – cimbalom • Bede Péter – szaxofon • Novák Csaba – nagybőgő • Lakatos Róbert – brácsa

a verseket előadja és az előadást rendezte:

FARKAS DÉNES

mikor? hol?

december 29., január 15., 24. –
19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

HAZÁT ÉS SZERELMET KERESÉK

Farkas Dénes önálló estje Osztoján Béla verseiből

A versekkel való találkozás elkerülhetetlen volt, a versek iránt érzett kíváncsiság, hogy úgy mondjam, a tisztelet pedig, azt gondolom, velem született. Különös ajándék ez, ami például a korombeli srácoknál, most már fiatal férfiaknál, nem egyértelműen népszerű, legalábbis nem jellemző, hogy megadatott a versek iránti fogékonyág. Holott ez csak balszerencse lehet, nekem pedig szerencse. A versmondás nem modoros, archaikus bűgös egy szomorkás arcú csellós lány mellett, hanem hitem szerint egy végtelen izgalmas, játékos élőbeszéd. Sokat jártam a várost nappal és éjszaka verseket mondva másoknak, hol céllal, hol cél nélkül és sokuk számára öröm volt ez az igazság. És amikor sok szerencsés tényező váratlanul találkozik, az embernek alkotni lesz kedve.

Édesapám, Osztoján Béla versei döbbenetes erővel hatottak rám. Úgy éreztem, ha több tehetség szaladgálna bennem, akár én is írhattam volna ezeket. Persze az, hogy a megfogalmazott ügyek, képek, kérdések mennyire azonosak az enyéimmel, talán mégsem annyira meglepő. Identitást és emberi érzelmeket kereső szövegek ezek, amelyek persze természetesen fiatalembereknél, de szerencsére Édesapám különös érzékletességgel tudta megfogalmazni a küzdelmeit, a tévelygéseit, a kereséseit. Az előadás díszlete egy romkocsmá. Annak minden tulajdonságával, izgalmaival, szépségével és rémességével együtt. Ke-

resgélő fiatalok gyűjtőhelye ez, olyanoké, akik kapcsolatokat kötnek, közösségeket alakítanak, csevegnek, hol értelmes, hol értelmetlen, hol hasznos, hol haszontalan dolgokról. Valljuk be, a romkocsmák világa számomra csábító, sok ember, sok impulzus, vörös lampionok, kis szerelmi fészkek, dorbézolás, táncolás, sorolhatnám. Az viszont, hogy tartások, tartalmasak-e az ottani mélynek hitt pillanatok, kérdéses.

Emlékszem, másodévesek voltunk az egyetemen, amikor beszédóra kortárs verseket kértek, és kézenfekvőnek tűnt, hogy Édesapámtól viszek anyagot. Megtörtént a választás, majd átmentem hozzá, és tulajdonképpen bejelentettem, hogy tőle viszek verseket és hogy melyeket. Összeráncolta a homlokát, és azt mondta: ne, ne azt, az nem jó vers. Mondtam, dehogynem. Mondta, dehogyis. Kérdeztem, akkor melyiket. Megmondta. Erre teljes természetességgel feltettem az első kérdést, ami megfogalmazódott bennem: hosszú? Hosszan rám nézett, és azt mondta, hogy ilyet soha többet ne kérdezzek egy írótól. Azóta természetesen megértettem, mit jelentett ez a válasz. És igen, benne lesz a rossz, és benne lesz a hosszú vers is az estben.

Régen megfogalmazódott bennem, hogy színpadra viszem az írásokat. Most eljött az ideje.

FARKAS DÉNES

Horváth Lajos Ottó

A 60-as és a 70-es években a pesti szellemi élet úgy pezsgett, mint a századelő Párizsában. A *Boldogságlabirintus* a korabeli szellemi élet kiemelkedő személyiségeinek élete és művészete, művei, valamint szüleink korosztályának tapasztalatai, dokumentumok és személyes valóságok alapján írtuk meg. Azok a kérdések, amelyek Kondor Bélát, Nagy Lászlót, Pilinszky Jánost, Sarkadi Imrét foglalkoztatták, még ma is aktuálisak – ők, a magyar szellemi élet világitótornyai inspirálták a darab főhősének, Sámuel Bencének a karakterét.

A *Boldogságlabirintus* nem valós személyekről szól. Fikció, képzelt szereplőkkel – a valósággal való bármilyen egyezés csak a véletlen műve lehet. Háttérként a 60-as és 70-es évek Magyarországa szolgál, a ma már csak emlékekben élő korlátokkal, fojtogató levegővel, és a kor slágereivel.

Ki hogyan próbált boldogulni vonzások és választások között? Voltak, akik a belső, és voltak, akik a külső emigrációt választották.

Az előadás felmutatja az életben maradás korabeli és mindenkori fortélyait. Minden korban nehéz boldognak lenni, de a labirintus közepébe vezető út mindig fellelhető. Rajtunk áll, hogy végigmegyünk-e rajta – mert az út bizony nehéz és fájdalmas, és ez gyakran vezet gyilkos indulatokhoz, amelyeket sokszor fordítunk magunk felé: talán ezért van ennyi önpusztító, öngyilkos tehetségünk.

Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert

Boldogságlabirintus

bardo-esztrád két részben

Főbb szerepekben: HORVÁTH LAJOS OTTÓ, SZARVAS JÓZSEF, TROKÁN NÓRA m. v., KRISTÁN ATTILA, KÓNYA RENÁTA e. h., FARKAS DÉNES, TOMPOS KÁTYA, FEHÉR TIBOR, MÁTYÁSSY BENCE

Díszlet: Galambos Péter // Jelmez: Kárpáti Enikő // Zeneszerző, zenei vezető: Melis László //

Rendező: Galambos Péter

mikor? hol?

január 8. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

BOLDOGSÁG-LABIRINTUS

Nehéz boldognak lenni,
de a labirintus közepébe vezető út
mindig fellelhető

Ez több száz éves hagyomány, de nem isteni átok.

Sok művészünkéről tanulmányaink ellenére csupán felületes tudásunk van, ami nem is csoda egy olyan korban, amikor egymásról is alig tudunk, hát még valódi múltunkról: a társadalmi és személyes önismertet nem tartozik hagyományainkhoz. Pedig éppen ez lenne életünk legnélkülözhetetlenebb ismerete, a parancs, amely már a delphoi jósa falán is ott állt: „Ismerd meg önmagad!”.

Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni – a megismeréshez le kell szállnunk a mélybe, hogy felemelkedhessünk, miután szembenéztünk legrejtettebb dolgainkkal. Be kell merészkednünk a labirintus közepébe.

De önzésből vagy kíváncsiságból nem lehet alászállni, csakis elhivatottságból. És ehhez nem elég a szerencse, vagy a kiválasztottságtudat. És akik bemerészkednek a labirintus középpontjába, azok önmaguk fájdalmas megismerése és a szembenézések után újjászülehetnek – még életükben megtanulnak élni és élni hagyni. A mi tékozló fiútörténetünkben a hős sem pusztul éhen a vályú mellett: végül valóban hazatér.

A fájdalom és az öröm együtt – a boldogság. Mert aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni. Igen, pokolra menni, és onnan hazatérni.

PROMÉTHEUSZ

Rítustanulmány Aiszkhülosz *Leláncolt Prométheusza* nyomán

Prométheusz lopta el az istenektől a tüzet, a tudást, aki mindezt az embereknek adta. És ezért megbűnhődött: sem az istenek, sem az emberek, nem értékelték az áldozathozatalát – mondja Kozma András rendező az európai kultúra egyik legtitokzatosabb és legellentmondásosabb mítoszáról. Az égi és földi lét között közvetítő títán bűnében és bűnhődésében a tudás és a tudatlanság, az isteni és az emberi szándék ütközik egymással, miközben az örök kérdés kínzóan aktuális marad: érdemes-e áldozatot hozni másokért?

– Összekapcsolódott bennem Prométheusz személyisége az alkotó emberrel, aki odaveti magát a világ elé, úgymond „tüzet” hoz, vagy egyszerűen megnyitja magát a világnak, hogy valamit kimondjon, mert hisz abban, amit mond, és ezért sziklához láncolják – természetesen szimbolikusán –, és keselyűk tépik a máját, neki pedig ezeket a gyötrelmeket el kell viselni, mert valamilyen magasabb rendű igazságban hisz.

A Soltis Lajos Színház fiatal színészeivel műhelymunka keretében készült produkció egy mozdulatokból, hangokból építkező oratórikus jellegű, rituális formanyelv létrehozására tesz kísérletet. Az *Aiszkhülosz Leláncolt Prométheusz* című műve nyomán, Trencsényi-Waldapfel Imre fordításának felhasználásával készült előadás 2015 nyarán a Zsámbéki Színházi Bázison volt látható.

A munkafolyamat háttérbe is beavat bennünket Kozma András, a Nemzeti Színház dramaturgja, aki Japánban dolgozott kü-

Prométheusz

Aiszkhülosz *Leláncolt Prométheusza* nyomán

Játsszák: B. PÉTER PÁL, PESTI ARNOLD, KÁROLY BÁLINT, BRUCKNER ROLAND, BOZNÁNSZKY ANNA, HAJBA BEATRIX, MARTON MERCÉDESZ, NAGY ZSUZSI, PILLER ÁDÁM, BENKŐ ÁGNES, MIHÁCSI VERONIKA, ZIEMBICKI DÓRA

Koreográfia: Benkő Ágnes // Jelmez: Marton Mercédesz

Rendezte: Kozma András

mikor? hol?

január 11. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

a Celldömlői Soltis Lajos Színház vendégjátéka

lönböző butoh mesterekkel, például Min Tanakával vagy Kazuo Ohnoval. A testtudatnak ez az egészen különleges keleti módja, amit a butoh tánc képvisel, nagyon erős hatással volt rá. Ezzel a tudással és tapasztalattal jutott el egyik másik mesteréhez, Anatolij Vasziljevhez Moszkvába.

– Nála a verbalitás, a szó energiája volt az elsődleges – magyarázta Kozma András Vasziljevéről, aki a 20. század végének egyik nagy színházi újtója és teoretikusa. – Azt éreztem, hogy a japánoknak ez a testtudata, mozgása, illetve az oroszok verbalitása valamilyen módon összeegyeztethető, és meg lehet találni az érintkezési pontokat. Úgy éreztem, hogy az antik dráma, így a Prométheusz-történet is alkalmas arra, hogy 21. századi módon (nem pedig idézőjelbe téve), a szó és a mozgás energiáján keresztül próbáljunk meg hidat építeni a múlt, az antik szakrális tudat és a mai ember szellemisége között.

Zelei Miklós

**Az Isten balján –
Situs inversus**katasztrófaakrobatika egy
részben

Játssza: KATKÓ FERENC

Közreműködik: Csomós Lajos

Zene: Bajovics Milán

Rendező: Köllő Miklós

mikor? hol?

január 25. – 19 óra 30

Kaszás Attila Terem

*a békéscsabai Jókai Színház
vendégjátéka*

Katkó Ferenc

AZ ISTEN BALJÁN – SITUS INVERSUS

Katasztrófaakrobatika a tér-idő-trambulinon: Ady Endre nem halt meg 1919 elején

Legyen hajógyári törzsgárdatag, esetleg a Szekuritáté ellenőrzésével és irányításával vállalja el a Konstancai Harcos című román napilap szerkesztését. Álházasság-engedély megszerzésével próbáljon átjutni az „anyaországi” paradicsomba, ahol majd a kezdődő demokrácia egyik pártja frakcióvezető-helyettesének instrukciói nyomán országimázs-javító költeményeket írhatna, de ha okosan hallgat, esetleg akkor is cseng a kassza. A szerepeket, az összes színre lépőét, maga Ady játssza, vagyis Katkó Ferenc, talán azért is, hogy a színház kedvet csinálhasson a tudattöbbszöröződés és -hasadás korszerű (trendi) állapotához. A darab minden eddigi Ady-képet felülír.

Zelei Miklós drámája 2012-ben, a békéscsabai Jókai Színház egyfelvonásos drámapályázatára készült. A szerző használati utasítást is írt a nézők számára:

Van szívünk. De nem mindig ott keressük, ahol kell, mert nem mindig van ott, ahol lenni szokott! Magyarul és egyszerűen: fordítottság: situs inversus. A belső szervek elhelyezkedésének fordított (tükrözött) állapota, amelyben jobb oldalra kerül a szív. Ezzel kezdődik a katasztrófaakrobatika: már az anyaméhben. Vagy még koráb-

ban? Mert örököljük a fordítottságot? Történelmileg? Biológiaiilag? Lelkileg?

Honnan, hová és miért? Nehéz választ adnunk a lét kínzó, örök hármas kérdésére, holott bátran és elszántan keressük. Muszáj Herkulesként. A lenti pillanatokban pedig, ahogy a darabban írva van: „Nem muszáj Herkulesként.” Az írástudók dacával. Átrágjuk a múltat, éljük a jelent, álmodjuk a holnapot. És kacagunk önmagunkon, sírva.

A Situs inversus szövevényes utazás önmagunk labirintusában. Játék. Mi lenne ha...? Tér-idő-trambulinon ugrálunk oda-vissza, fel-le, ki-be... És mindennek mi az értelme? Önökre bizzuk. De ne választ találjanak, hanem kérdéseket.

Zelei Miklós a keleti-európai valóság abszurditásaival foglalkozik színműveiben: a Nemzetiben is látható *Zoltán újrateremtve* egy kettévágott, két országba került magyar falu életéről szól, és az újra és újra épülő határok abszurdításáról. Ugyanilyen abszurd helyzet, ha Ady nem hal meg 1919-ben, és megéli a vörös terrort, Trianont, a háborút, a kommunizmust... A *Zoltán újrateremtve* műfaja tragigroteszk volt, ezúttal egy Zelei-féle katasztrófaakrobatika következik.

KOLDUSOPERA

Színházi és politikai képmutatások, drámatörténeti és stiláris gyaloggalopp

Kurvák és koldusok. Piti tolvajok és nagystílú bűnözők. Egy rendszer, a rendszer és a mindenkori rendszerek buktatói. De valahogyan túl kell élni. Tovább játszani tehát muszáj...

A cím ne tévesszen meg senkit, mert ami a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház falai között megszületett, az jóval túlmutat az 1728-ban, Londonban bemutatott John Gay féle Koldusoperán, vagy a majd két évszázaddal későbbi Bertolt Brecht-átíraton.

Kokan Mladenović a szerb, és általában véve a kelet-európai kortárs színház szókimondó fenegyereke 2015 áprilisában állította színpadra a kevesek által ismert John Gay féle Koldusopera című előadást, mely azóta egyike lett a temesvári színház egyik legkedveltebb és legelismertebb előadásainak. Kivételes találkozás ez rendező, társulat és darab között. A politikai színházról és szókimondásáról ismert Mladenović, az állandóan új színházi formákat kereső, hangilag megfelelően képzett temesvári társulat és a 18. századi angol drámairodalom leglázázóbb szövege között.

Ez az előadás egyszerre színház-és drámatörténeti gyaloggalopp, korszakok, nyelvek és stílusok közötti bravúros lavírozás és időtlen társadalomkritika.

A Koldusopera története egyszerű és sokak számára ismert. Szerelem, árulás, csalás és megcsalás, könnyűvérű nőcskék és veszélyes bűnözők. Az a fajta keret azonban, melyet Mladenović és csapata, a temesvári magyar színház társulatával közösen a történet köré felépített, jóval aktuálisabb, mint a 18. századi kurvák és koldusok életét bemutató eredeti mű.

Egy világot mutat meg, ahol mindenki szerepeket játszik. London utcáin kívül és belül, a színház falain kívül és belül, saját magukon kívül és belül. Mr. és Mrs. Peachum a becsületes, polgári házaspár szerepét, a színész Mr. és Mrs. Peachum szerepét, majd koldust, szajhát, rabot. A színházban művészt, a hivatalban adófizetőt, otthon apát, anyát, gyermeket.

Az előadás éles párhuzamot von a színház felvállalt és az aktuálpolitika rejtteni próbált képmutatásai között. A temesvári előadás nem arról szól, hogyan kell ma színházat csinálni. Sokkal inkább arról, hogy hogyan lehet. Ha lehet egyáltalán...

Kokan Mladenović – Góli Kornélia

Koldusopera

John Gay azonos című műve nyomán

játsszák: ASZALOS GÉZA, BALÁZS ATTILA, BANDI ANDRÁS ZSOLT, BORBÉLY B. EMÍLIA, CSATA ZSOLT, KISS ATTILA, LŐRINCZ RITA, MAGYARI ETELKA, MÁTYÁS ZSOLT IMRE, MOLNÁR BENCE, MOLNOS ANDRÁS CSABA, KOCSÁRDI LEVENTE, SIMÓ EMESE, TAR MÓNKA, TOKAI ANDREA

zenekar: Cosmin Hărgșian, Dragalina Cristian Csaba, Szabó Csongor-Zsolt, Ilko Gradev, Marcelle Poaty-Souami

zene: Irena Popović // dalszövegek: Kokan Mladenović, Góli Kornélia, Szerda Zsófia // díszlet: Marija Kalabić // jelmez: Tatjana Radišić // koreográfia: Andreja Kulešević

rendező: Kokan Mladenović

mikor? hol?

január 27. – 19 óra • Nagyszínpad

a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház vendégjátéka

A makrancos hölgy

Katharina, a makrancos hölgy, Baptistának, egy gazdag páduai úrnak legnagyobb lánya volt. Olyan fékezhetetlen szellemű, olyan vad és indulatos, kotnyeles és csípős nyelvű hölgy volt, hogy egész Páduában nem ismerték más néven, csak Makrancos Katának. Igen kétesnek, sőt valójában lehetetlennek látszott, hogy valaha is akadjon olyan úriember, aki feleségül merje venni ezt a lányt. Történt azonban, hogy egy Petruchio nevű nemesember érkezett Páduába azzal a céllal, hogy feleséget keressen: az ő bátorságát nem vették el a Katharina indulatáról szóló hírek, s amikor hallotta, milyen gazdag és csinos lány, elhatározta, hogy feleségül veszi ezt a hírhedt hárpíát, s majd szende, kezes asszony-nyá zabolázza.

– A makrancos hölgy története nagyszerű lehetőséget nyújt a benne fellépő minden színésznek arra, hogy komédiázó képességeit kibontakoztathassa – mondja Balázs Péter rendező. – A két főszereplőnek természetesen igazán jelentős és emlékezetes alakításokra ad alkalmat, de a többi figura megtestesítői is kitombolhatják magukat ezt a harsány, a szó szoros értelmében vígjátékot előadva. A reneszánsz kor határtalan, minden gátlás nélküli létszeretete és szellemessége is vonzott a darabban. Szereplői közt felbukkan számos úr és szolgál, akik mindannyian leleményes, nagyszájú, határozott emberek, csak úgy repkednek köztük a csattanós ripszrtok.

SZOLNOK: HÁROMSZOR

Január végén három előadással
vendégszerepel a Nemzetiben
a szolnoki Szigligeti Színház.

Shakespeare örök klasszikusa
a hárpia megzabolázásáról szóló
A makrancos hölgy. Az amerikai
vígjátékok immár klasszikus szerzője
Neil Simon, remek darabja a Furcsa pár.
A Könyvtári capriccio pedig kortárs
darab mai életünkről.

William Shakespeare:

A makrancos hölgy

vígjáték

játsszák: KERTÉSZ MARCELLA, MOLNÁR LÁSZLÓ, KARZAG FERENC, MOLNÁR NIKOLETT, ZELEI GÁBOR, JUHÁSZ LEVENTE,
BARABÁS BOTOND, HARNA PÉTER, MÉSZÁROS ISTVÁN, HORVÁTH GÁBOR, ÓNODI GÁBOR, HORVÁTH GYÖRGY, VÁNDOR ATTILA,
SÁRVÁRI DIÁNA, KINCZEL JÓZSEF, DEME GÁBOR, TÁRNAI ATTILA, CSIKÁNY ERNŐ

Díszlet: Székely László // Jelmez: Jánoskúti Márta // Átdolgozta és rendezte: Balázs Péter

mikor? hol? január 30. – 19 óra • Nagyszínpad

Neil Simon

Furesa pár
vígjátékJátsszák: MÉSZÁROS ISTVÁN, KAUTZKY ARMAND, HORVÁTH GYÖRGY,
VÁNDOR ATTILA, TÁRNAI ATTILA, JANKOVICS ANNA, SÁRVÁRI DIÁNA

Díszlet: Horesnyi Balázs // Jelmez: Balla Ildikó

Rendező: Kiss József

mikor? hol?

január 30. – 15 óra • Gobbi Hilda Színpad

Furcsa pár

A vígjáték főhősei Felix, a kötelességtudó hivatalnok és Oscar, a sikeres sportriporter. Amikor Felixet kidobja a felesége, új fejezet kezdődik ketjük életében. A néhány hónapja elvált Oscar hirtelen felindulásból (és mert már elege van az egyedüllétből), befogadja magányossá lett barátját.

Egy gyakran idézett magyar mondás szerint lakva ismerzik meg az ember.

Hogy mennyi igazság rejlik ebben a mondatban, azt ez a tipikusan amerikai író által megteremtett szokatlan New York-i kettős ékesen bizonyítja. Oscar kezdeti lelkesedése csakhamar lelohadt, amikor Felixen fokozatosan kiütözköznek a zaklatott háziasszonyok túlzott pedantériájának félreismerhetetlen és egyre elviselhetetlenebb jelei, hogy a lelki nyomásgyakorlásról már nem is beszéljünk...

A kétségbeesett Oscar – hogy mentse az eldurvult helyzetet, és ami a baráti jó viszonyból még megmaradt –, külső segítséghez folyamodik két belevaló angol csinibaba személyében. Legnagyobb meglepetésére azt kell tapasztalnia, hogy Felix gátlástalan, hangulatgyilkos önsajnáltatása nagyobb hatással van a hölgyekre, mint a koktélok vagy a sikamlós poénok. A sokat ígérő vacsora négyesben vidám hancúrozás helyett csoportos zokogásba torkollik...

Könyvtári capriccio

Mai magyar történet. Pedagógusok. Nők. Iskolai könyvtár. Augusztus utolsó hete. A tanítás még nem kezdődött el, a takarítók, a tanárok már bejáznak, zajlanak az előkészületek. Mártinak, a könyvtárosnak a megrendelt könyveket kellene „kikupacolnia”, osztályokra, tanulókra lebontva. De nem tudja, mert folyton történik valami, minden kollégája őhozza szalad a lelki problémáival, neki mesél, tőle várja a megoldást. Cukkolják, vagy éppen dicsérik egymást, egy-egy új frizuráért, szerelmi kalandért, sikertelen jogszi vizsgáért.

Alíz, az énektanárnőt elhagyja a férje, Verát, az igazgatót az önkormányzat szorítja, Viktória, az új pszichopedagógus a helyét keresi, és valami titkot rejteget.

Egy szerelmi szál is bonyolódik két elballagott diák között. A fiú nagy problémákkal küzd, mint a mai kamaszok többsége, ki mást is bánthatna, mint azt a lányt, aki a legközelebb áll hozzá. A lány segítene neki, nagyon aggódik, a fiú azonban durván viselkedik, a lány is Mártihoz fordul. Kiderül, a fiúnak válnak a szülei, dühös, haragszik mindenre és mindenkire, alkalmatlan a tanulásra, a lány szerelmére, mindenkit eltaszít magától.

És a legváratlanabb pillanatban kiderül, hogy Márti pénztárcájának lába kelt... Úrrá kell lenni az egyre tornyosuló problémákon.

Kiss József

Könyvtári capriccio

játék két részben

Játsszák: CSOMOR CSILLA, RADÓ DENISE, LUGOSI CLAUDIA, GOMBOS
JUDIT, JANKOVICS ANNA, SLÉDER FANNI, POLGÁR KRISTÓF

Díszlet: Ignác György // Jelmez: Labancz Mária

Rendező: Kiss József

mikor? hol?

január 30. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

MEGTALÁLNI A SZEREP LELKÉT!

Olt Tamás nagy újrakezdésekről, az átlényegülésről, számtalan halálról, sok első csókról és arról, ami egyedül fontos

Olt Tamás színművész – aki ír is, rendez is, muzsikál is – leginkább nyomot akar hagyni, de nem elsősorban a színháztörténetben vagy az irodalomban, pláne nem a sztármagazinokban vagy a slágerlistákon, hanem a nézők lelkében. Úgy érzi: szerencsés ember, mert nem kell dolgoznia, hiszen azzal foglalkozhat, ami a hobbija. (Bár időnként munkát is vállal.)

„...nem igazán érdekel sem a magazinok címlapja, sem a taps, sem a mellszobor, hanem csak az alkotás maga. Nem a világirodalomban akarok nyomot hagyni, hanem az emberek lelkében. Arra törekszem, hogy hatással legyek az életükre. Az is jó, ha szívből nevet a néző, ha van három poén, amit megjegyez – legalább addig nem a gázszámlával törődik, hanem egy kicsit jól érzi magát.”

Tegnap Burkus volt, a farkas a Nemzeti Színházban az *Éden földön* előadásban, holnap mint író és rendező Nyíregyházán készül a *Taurin-trauma* ősbemutatójára, ma délelőtt a MÁV Szimfonikusokkal és a Honvéd férfikarral próbált, verset mondott, este előadás lesz, a Nemzeti Múzeumban mutatják be az I. világháborús emlékműsört. Nagyon elfoglalt. Soha nem dolgozik?

– Sokat dolgozom! Ma például egész nap.

**Pedig azt szokta mondani, hogy szerencsés ember: nem kell dolgoz-
nia, mert azzal foglalkozhat, ami a hobbjja.**

– A színház a hobbjim. Elsősorban színész vagyok, és esetemben az írás is, a rendezés is, de még a zene is a színházi alkotómunka része. A hangsúly az alkotáson, a teremtésen van. Ma viszont leginkább csak dolgozom. Kaptam ezt a felkérést a Honvéd Férfikartól, mondjak el három verset a koncerten, és én elvégzem ezt a feladatot.

De én láttam a próbán: nagyon ott volt mint színész!

– A zeneművek között a tőlem kért három irodalmi alkotást – Juhász Gyula, Ady Endre és Gyóni Géza versét – igyekszem a legjobb tudásom szerint elmondani. A tanult mesterségem, a szakmám szabályai szerint próbálom teljesíteni a feladatot. Biztos vagyok benne, hogy amikor majd elhangzik a Gyóni-vers, lesz olyan néző, akinek lúdbőrözik a háta, talán lesz, akinek még a könnye is kicsordul. Ebben persze nagy szerepe van a költőnek, de nekem is úgy kell elmondanom, hogy hasson, hogy megérintse a hallgatót. Ez a feladatom. De ebben nincs különösebb önálló alkotás. Ez elsősorban színész-mesterség.

Erre a mesterségre azért szükség van a színházban is!

– Ha a színházban szerepet játszik az ember, tehát amikor alkot, akkor nem patikamérlegben adagolja a hozzávalókat. Természetesen fontos a mesterségbeli tudás, de nem méricskéljük, hogy miből mennyi kell egy szerep megformálásához. Olyankor elsősorban a léleknek kell működnie. Meg kell találni a szerep lelkét!

Pályája során előfordult már, hogy ez nem sikerült?

– Volt már olyan, hogy nagyon sokáig küzdöttem egy szereppel, amíg végre megtaláltam a lehetséges kapcsolódási pontokat. Szörnyű lenne, ha ez nem sikerülne, ha nem tudnám igazán szeretni, élvezni azt, amit éppen csinálok. Időnként persze vállal az ember kompromisszumokat.

Ahhoz még elég fiatal, hogy visszaadjon egy szerepet!

– Annyira azért már nem vagyok fiatal. Lassan tíz éve, hogy erre a pályára léptem. Van, aki egy év után is ad vissza szerepet. Szerintem ez nem kor, hanem személyiségfüggő. Számomra nem létezhet olyan kis szerep, ami nekem derogálna. Sőt! A kis szerep is lehet jelentős. Az egyik legszebb feladat a nem létező szerepből szerepet csinálni.

Tényleg soha nem érezte, amikor megkapott egy szerepet, hogy ez nem én vagyok?

– Az a jó! Minél kevésbé hasonlít hozzám egy szerep, annál jobb. Történt egyszer – amikor az ember azt az önteltebb, önzőbb, bőrdzsekis, hosszú hajú korszakát élte, és ez az ember én voltam –, hogy rám osztottak egy önző, öntelt, kicsit pökhendi figurát. Meg nem mondom, hányadik esküdt voltam a *Tizenkét dübös ember* előadásban, és nagyjából már az olvasópróbán tudtam, ki vagyok. Élveztem ugyan a közös játékot, az együttműködést a többiekkel, de a saját szerepemmel nem kellett különösebben megküzdennem. Az alkotás öröme és kínja ebben az esetben elmaradt. Viszont a *Lear királyban* – még ez is Nyíregyházán történt – én voltam Edgar, Gloster fia, pedig az alkatomnak talán jobban megfelelt volna Edmund, a törvénytelen fiú szerepe. Az vágott volna igazán pofán. Viszont ez így hihetetlen kihívás volt. És nem is sikerült rosszul.

Azért egyre gyakrabban kapja a keményebb szerepeket. Főtálos, sámán, farkas...

– Ebbe lassacskán bele kell törődnünk... A főiskolán még Rómeót szeretne játszani az ember, meg Hamletet, más alkatú fiúk pedig III.

Richárdot vagy *A vágy villamosában* Stanley Kowalskit, de ezeket a szerepeket majd én kapom meg. Rám pedig már nem osztják Rómeót. Ha mégis rám osztanák, megpróbálnám lebeszélni a rendezőt, az igazgatót...

Pedig az lenne csak az igazi kihívás!

– Az nem kihívás lenne, hanem tévedés. Esetemben a halk szavú, viszszahúzódozó ember eljátszása igencsak ellentmondásos, bár az a kérdés, milyen a lelkiülete a szerepnek. Persze az is nagy tévedés lenne, ha valami ordas nagy sudri bunkót osztanának rám, mert azt hiszem, nem vagyok egy ordas nagy sudri bunkó, bár talán az alkatom miatt az ilyen szerepeket is képes lennék eljátszani.

Már a tanulmányai, a gimnáziumi francia tagozat miatt sem feltételezném az ordas nagy sudri bunkóságot. Pedig nagyon jó szó!

– Van ez legalább két szó, vagy inkább négy! Bár lehet, hogy egybe írnám, ha valamelyik darabomba bekerülne...

Szóval miért is választotta a francia tagozatot, amikor népszerűbb volt az angol vagy a német nyelv?

– Sosem szerettem a nyájjal együtt bégetni. Németül már tudtam, aztán a francia mellé kellett még egy nyelv. Francia kéttannyelvű osztályba jártam, az volt az alap, a tanítás nyelve, ezért felvettem az angolt. Abból is érettségiztem.

A francia kultúra vonzotta? Vagy a szülei javasolták?

– Mohácson éltünk, az egész város tudta, hogy kik a franciások, nemcsak azért mert piros sálát viseltek, hanem mert mindig jókedvűek voltak, és kicsit hangosak, kicsit renitensek. Ezek a tulajdonságok az én esetemben is mind adottak voltak. A szüleim természetesen fontosnak tartották, hogy tanuljak. A kultúra, a művészetek iránti érdeklődés is megvolt, megvan a családban. Édesanyám csellista...

Zenetanár?

– Zeneművész. Több szimfonikus zenekarban játszott, például a kaposvári Csiky Gergely Színház szimfonikus zenekarában is húzta. És persze évtizedekig tanított is.

Tehát az édesanyjának köszönhető a színházi kapcsolat?!

– Mi több: az édesapám is játszott a kaposvári színházban. Ott jöttek össze a szüleim.

Bocsánat, nem tudtam, hogy az édesapja színész...

– Csak volt színész. Gyakorlatos színészként került Kaposvárra még Lukáts Andorral. Azt hiszem, akkoriban úgy hívták azokat a kollégákat, akiket nem vettek fel elsőre a főiskolára, de kaptak egy esélyt, hogy segédszínészek legyenek, letették a szükséges vizsgákat, aztán a csoportos feladatokon túl előbb csak kisebb, aztán majd nagyobb szerepeket játszhattak. Annak idején édesapám is megkapta az *Abogy tetszikben* Charles, a birkózó szerepét, aztán húsz év múlva ugyanazon a színpadon az *Abogy tetszikben* én voltam Charles, a birkózó. Édesapámat Zsámbéki Gábor rendezte, akkor már ott volt Ascher Tamás és Babarczy László is, aki később főrendező, majd évekig a kaposvári színház igazgatója volt, és miután az ottani egyetem Művészeti Főiskolai Karán létrehozta a színész szakot, az én mesterem lett.

Az édesapja miért hagyta el a pályát?

– Azért vagyok én itt, mert ő már nincs ott...

Lehetne bővebben?!

– Ő is egy nagy újrakezdő. Az egész családnak ilyen. Édesapám előbb földmérő mérnök lett, aztán építész, majd elvégezte a jogot, dolgozott jegyzőként, most pedig ügyvéd. Azt hiszem, a színházat leginkább miattunk hagyták ott a szüleim, hogy mi – a bátyám és én, megszülethessünk, és ott lehessünk, ahová sikerült eljutnunk.

Olt Tamás

(1981) Mohácson járt iskolába, felsőfokú tanulmányait a nizzai Université Sophia Antipolison kezdte, majd az egri Eszterházy Károly Főiskolára járt. A Kaposvári Egyetemen (akkor még főiskolai karán) végzett színészként 2006-ban. 2006 és 2011 között a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházban, 2011-től a debreceni Csokonai Nemzeti Színházban játszott. 2014 óta a Nemzeti Színház társulatának tagja. Saját darbjait rendezte Nyíregyházán, Debrecenben és a váci Dunakanyar Színházban.

A Nemzetiben az *Éden földön*, az *Isten ostora*, az *Ingyenélők*, *Fekete ég* – *A fehér felhő* és a *Liliomfi* előadásokban látható. Az évadban fellép majd a *Betyárjátékban*, a *Csongor és Tündében* és a *Cyranóban*.

Ezzel mintha azt sugallná, a színház nem igazán családbarát intézmény.

– Miért?! Családbarát?! Jászai Mari mondta: színész élet, cigány élet. Folyton úton vagyunk. Rengeteg a bizonytalanság. Gondoljon csak bele, ha a két szülő este a színházban van – mindegy, hogy az egyik a színpadon, a másik meg a zenekari árookban húzza –, a gyerekekkel ki van otthon? Vagy mondjuk a főpróbahétén, amikor pattanásig feszülnek az idegek, ki törődne a háztartás, a család gondjaival?!

Mégis engedték, hogy a kisiukból színész legyen?

– Csak a kisebbik fiú lett színész! A bátyám jogot végzett. Szerencsére a szüleink különösebben nem szóltak bele a pályaválasztásunkba, viszont minden lehetőséget megadtak a tanuláshoz.

Az első színházi élménye megvan?

– Mindjárt két első is van. Amire emlékszem, az egy mesedarab volt, és abban egy maci, akitől én nagyon féltam. A nyuszi is félt, tehát én is

féltam. Tulajdonképpen én még szerencsésnek mondhatom magam, mert a mai gyerekeknek már egy vámpír sem számít. Nekik az már semmi, hogy a vámpír kiszívja a vérem, legfeljebb amiatt lehet számukra érdekes, ha lekaratéz vagy gyorsabban lő, mint én. A másik első a felvételi...

A meghatározó színházi élmény?!

– A meghatározó színházi élményt kérdezte, és az én esetemben a felvételi az volt. Szüleim is vittek színházba, jártunk a gimivel is Pécsre, Kaposvárra. Ekkor még pontosan úgy működtem, mint a legtöbb osztálytársam. Örültünk, hogy kimozdulunk, a nagyvárosba megyünk, aztán ha valami lekötött a színházban, azt megnéztük, ha nem, akkor ellógtunk. Az első igazi, meghatározó élményt, amikor egyértelművé vált számomra, hogy semmi mással nem akarok foglalkozni, csak a színházzal, azt a kaposvári felvételin éltem át. Mohácsi Jánossal valami kis jelenetet próbáltunk. Mint vadász kellett volna egy háromperces szösszenetet előadnom. És akkor én is – ahogy azt a szakma legaljától gyakran láthatjuk, ráadásul még tapsolnak is nekik – megpróbáltam úgy mozogni, úgy viselkedni, mint egy öreg vadász. De Mohácsi János rám szólt: ne illusztráld, ne eljátszd, hanem legyél te az öreg vadász! Az igazi színész nem illusztrálja a szerepét, hanem azzá válik, akinek vagy aminek éppen lennie kell. Ekkor értettem meg, hogy belül kell átalakulnom. Amikor szinte már azt éreztem, hogy az öreg és beteg vadász bőrében vagyok, rádöbrentem, hogy ez az átlényegülés lehetséges. Ekkor már tudtam, a helyemen vagyok: ezt kell csinálnom. Nem érdekel semmi, se hírnév, se taps, se tévé, se magazin...

Ez volt a nagy rácsodálkozás: mi minden van egy emberben?!

– Annál lényegesen több... Az ilyen felvétellel kapcsolatban szoktam idézni Agárdy Gábort, ő azt mondta: aki elhiszi magáról, hogy este héttől ő Anglia királya, az egy örült, de aki nem hiszi el, az rossz színész. Az az ember, aki ezt jól csinálja, az estéről estére lehet szerelmes, estéről

Scapin, a szemfényvesztő

estére átélheti az első csók élményét, másnak csak egyetlen első csók adatik meg. A jó színész minden este meghalhat, aztán tíz óra húszkor az öltözőjében feltámad és hazamegy, mintha mi sem történt volna. Micsoda szabadság ez?! Mennyi lehetőség?! Persze azért ez a tökéletes átalakulás ritka adomány. Nem minden előadáson sikerül ezt megélni, de akár egyetlen egyért is megéri...

A kaposvári főiskola előtt már Nizzában is színházművészetet tanult, vagy az akkor még az útkeresés időszaka volt?

– A színház mindig is ott volt az érdeklődésem központjában, de akkoriban még leginkább csak a játék lehetősége vonzott.

Közben az egri főiskola kitérő volt, hogy esetleg az írói pályára készült volna a magyar–francia szakkal?

– Nizzában nagyon jól éreztem volna magam, de amiatt kicsit csalódott voltam, hogy túl sok újat nem tanultam. Közben a francia pályázatommal kapcsolatban volt egy kis félreértés, és itthon kellett folytatnom a tanulmányokat, de túl voltam már minden jelentkezési határidőn, viszont a jeles magyar érettségivel felvételi nélkül jutottam be az egri főiskolára, és azzal foglalkozhattam, amit szeretek: az irodalommal, a művészetekkel. Aztán, amikor indult Kaposváron a színész szak, akkor már oda jelentkeztem.

Nem lett volna jobb Pesten?

– Semmi értelme a „mi lett volna” típusú felvetéseknek. Akkor indult a kaposvári főiskolán a színészképzés, a legjobb tanárokkal: ott volt Babarczy László, Ascher Tamás, Spiró György, Gyarmathy Ági... Babarczy korábban tanított a budapesti Színház- és Filmművészeti Főiskolán, sőt, rektorhelyettese, majd rektora is volt. Tudtam róla,

szeretné kiküszöbölni azokat a problémákat, amelyek nehezítették a korábbi színészképzést. Nekünk óriási szerencsénk volt. Nem voltak előttünk rossz példák, igaz, jók sem: de mindannyian bizonyítani szerettünk volna. Reggeltől estig ott voltunk a főiskolán, ha hajnalig próbáltunk, akkor sem volt kérdés, hogy reggel fél 8-kor ott kell-e lennünk akrobatikán. Rendkívül intenzív burokból éltünk, nagyon komoly felkészítésben voltunk.

Pesten viszont talán több lehetőség adódott volna a megmutatkozássra!

– A főiskola után azonnal szerződést kaptam. Nyíregyházán, majd Debrecenben is kiváló szerepeim voltak, most pedig Budapesten a Nemzeti Színház tagja vagyok! Azt hiszem, semmi okom a panaszra!

Nem volt abban némi elégedetlenség, amikor a színjátszás mellett elkezdett írni is, rendezni is?

– Az elégedett ember otthon ül. Én közölni akartam, kifejezni, alkotni. Elsősorban színész vagyok, és amikor rendezek vagy írok, akkor is színházat csinállok. Eddig elsősorban a saját darabjaimat rendeztem, de ezek nem is igazán színművek, inkább azt mondanám: szövegek.

Ha nem ír egyetlen nagymonológót sem, vagy néhány jól idézhető mondatot, hogy fog bekerülni az irodalomtörténetbe, vagy legalább a bölcsék könyvébe?!

– Azért hinni szeretném, hogy van olyan szövegem, amely irodalmi alkotásként is megállná a helyét. Egyébként most nyáron, augusztusban fejeztem be egy kétfelvonásos, tizenöt szereplős színművet Fedák Sári-ról, a címe: *Az ember, aki rosszkor volt rossz helyen, aztán megint*. Eredetileg Kubik Anna ötlete volt, hogy írjam meg ezt a darabot, aztán

Két jelenet az Isten ostorából

Fekete ég – A fehér felhő

sikerült beleásnom magam a történetbe, és végre megszületett a színmű. Nagyon örülök, hogy már több színház is érdeklődött, de elsősorban Kubik Anna és a debreceni Csokonai Nemzeti Színház számára készült. Ennek ellenére azt kell mondanom, nem igazán érdekel sem a magazinok címlapja, sem a taps, sem a mellszobor, hanem csak az alkotás maga. Nem a világirodalomban akarok nyomot hagyni, hanem az emberek lelkében. Arra törekszem, hogy hatással legyek az életükre. Az is jó, ha szívből nevet a néző, ha van három poén, amit megjegyez, legalább addig nem a gázszámlával törődik, hanem egy kicsit jól érzi magát. Az pedig már csak ráadás, ha van egy olyan gondolat, amelyet az előadással sikerül elültetnem benne, amit aztán magával visz és tovább gondolja.

A gázszámláról jut eszembe: mennyire foglalkoztatja a politika?
– Semennyire.

Pedig amikor bármivel kapcsolatban véleményt mond, akkor az mindjárt politikai állásfoglalás is...

– Az esti híradók idején kezdődnek a színházakban az előadások. Jó esetben ilyenkor én is színpadon vagyok. Igaz, nem lehet nem tudni a közügyekről, a különböző közösségi fórumokon is elérnek a hírek. Természetesen nekem is van véleményem mindarról, ami ma a világban történik, akár még politizálhatnék is, de a színház ne foglaljon állást, ne politizáljon, a színház kérdezzen, nyissa fel a szemem, mutasson alternatívát, sarkalljon arra, hogy véleményem legyen. Magánemberként a művész politizálhat, de a művészet soha. Az én feladatom, hogy szórakoztatva gondolkodtassam az embereket.

FILIP GABRIELLA

| fotók: Eöri Szabó Zsolt

BETLEHEMESEK A VÁLTOZÓ VILÁGBAN

Korniss Péter fotográfus

A hatvanas évek óta fényképezi Korniss Péter a leggazdagabb népi dramatikus játékot, a betlehemezést. Nagyot változott azóta a világ: a népszokás ma már leginkább előadás formájában él tovább. A fotográfus az elmúlt évtizedekben azt kutatta, hogyan lehet a betlehemezést hitelesen megragadni egy-egy képen.

Betlehemesek a lakótelepen, 2010
(a debreceni Déri Múzeum gyűjteményéből)

Bábtáncoltatók, 1969 | fotók: Korniss Péter

„Illik ez? Betlehemeseket panelházak között fotózni?” – idézem egy méltatlankodó néző szavait Korniss Péternek. – Hát itt van a lényeg – csattan fel a fotográfus, mert ha ő találja ki ezt a jelenetet, akkor mondhatják, hogy erőltetett vagy blikkfangos ötlet. Ám itt másról van szó: a helyzetet a valóság teremtette. Na de erről kicsit később.

Ugorjunk vissza 1967-be, Erdélybe, mert minden akkor kezdődött. Novák Ferenc Tata koreográfus vitte el Pestről az egyébként kolozsvári születésű Korniss Pétert a közeli Szék táncházába. Azon az éjszakán minden eldőlt. Tudta, hogy ezt kell fényképeznie, mert ez a világ hamarosan el fog tűnni.

Szisztematikusan kezdett népszokásokat is fényképezni, többek között a leggazdagabb magyar dramatikus játékot, a betlehemezést.

1969-ben először a Bács-Kiskun megyei Szakmáron, majd a Tolna megyei Kakasdon (ahol az 1945-ben letelepített bukovinai székelyek betlehemesek különlegesen nevezetes) és a somogyi Vörs községben. Dömötör Tekla *Magyar népszokások* című könyve számára fotózta a faluban járó betlehemeseket vagy a háznál zajló eseményeket, ahogy egy kis közösség tagjai maguknak eljátsszák és felelevenítik Jézus születésének történetét a Megváltó emlékére.

A hetvenes években készült képeken mintha rendőrök állnának vörös csillagos tányérsapkában a betlehem körül. Korniss nevetve meséli a megfektést.

– Vörs községben a bábtáncoltatók betlehemhez használatos „diszlet” nehéz, a cipelő angyalok egykor az éppen katonáskodó legények voltak, ünneplőjük pedig az egyenruha. Na de a háború után hogyan nézett volna ki, ha a magyar néphadsereg egyenruhájában feszítenek a férfiak egy klerikális eseményen. A szokás viszont szent, így Vörsben ezt úgy oldották meg, hogy a helyi önkéntes tűzoltóegylet egyenruháját használták jelmezként. A debreceni lakótelepen készült 2010-es képen a ma Romániába eső Szatmárból érkezett magyar hagyományörző csoportban a háromkirályok román katonai egyenruhát viselnek.

Majd hozzáfűzi a történet folytatását:

– Nem passzolnak ide! A tízéves kisunokám mondta ezt, amikor pár éve a Néprajzi Múzeumban néztük a betlehemesek előadását. És igaza volt!

Már évek óta foglalkoztatta Korniss az unokája által kimondott ellentmondás, hogy a feszültséget – vagyis hogy betlehemesek még vannak, de a világ megváltozott körülöttük –, hogyan lehet megragadni. A betlehemezés (gyakran elveszítve a népszokás jellegét) sok helyen egyre inkább olyan előadássá válik, amelyet a hagyományörzők már nem csupán saját közösségüknek mutatnak be.

Hordozható, semleges háttér előtt beállított, megrendezett képeket készített. Ezt a vizuális világot sem a korszerűség szándékával

Betlehemesek a fótéren, 2010 (a debreceni Déri Múzeum gyűjteményéből) | fotók: Korniss Péter

spekulálta ki. Erdélyi komaasszonyának meglepő kívánsága adta meg a lökést a 90-es évek elején: „Péter, csinálj már rólunk egy igazi képet!”

Megdöbbsentette a kérés, hiszen a hetvenes évek óta fotózta őket. Kérte, mutassa meg, mit nevez „igazi képnek”. A komaasszony olyan kompozícióba állította be a családját, ahogyan egykor a (vándor)fotográfusok készítették képeiket, és amelyek egyik fontos jellemzője az ünnepélyesség, hiszen így kívánják önmagukat megörökíttetni utódaiknak, az örökkévalóságnak.

Amikor az ezredforduló táján először készített beállított betlehemes képeket, nem csupán a megörökítés szándéka vezérelte, hanem az a gondolat, hogy a reklámfotózás vizuális eszköztárával mutassa meg mindazt, ami megmaradt a múltból. Az eredménnyel – a *Betlehemes* kötettel – elégedetlen volt. Mert – mint mondja –, nem teremtődött meg a szükséges feszültség a képeken.

A megoldást végül a Kecskemétről indult, majd Budapestre 2006-ban Debrecenbe költözött, és az idén immár huszonöt éves Betlehemes Találkozó hozta meg. (Ennek egyik alapítója Szász Zsolt, a Nemzeti Színház munkatársa.) A csoportok Debrecenben ugyanis nem csupán a helyi művelődési házban lépnek fel, hanem a városban számos helyen: közösségi házakban, iskolákban és köztereken, sőt a plázában is.

Korniss sok fejtörés után úgy döntött: ott fényképez, ahol a betlehemesek fellépnek. Tehát nem a fotográfus találmánya a lakótelepen álló betlehemes csoport. Korniss „csak” annyit tett, hogy az adott helyszínen elrendezte a szereplőket, így születtek a stilizált képek: plázában, lakótelepen, buszmegállóban, graffitis fal előtt, kortárs művészeti múzeumban. Ezen csavart még egyet, amikor nemcsak a

Betlehemesek vonulása, 1971

csíkborzovaiakat fotózta, akik a debreceni Nagytemplom tövében készültek műsort adni, hanem a helyi fotósiskolások fényképezését is belekomponálta a képbe.

A régi betlehemes képeken is láthatók gyerekek, és Korniss úgy tanulta a néprajzosoktól, hogy egy népszokás akkor kezd kihalni, amikor gyerekek adják elő. A legújabb „debreceni” sorozatban azonban kizárólag olyan csoportokat örökített meg, amelyekben felnőttek vannak. Vagyis, akik még ma is autentikus képviselői, őrzői, gyakorlói, megelői ennek a népszokásnak. Így a fotókon nemcsak feszültség teremődik a népszokás és a szokatlan helyszín között, hanem egyensúly is a múlt és jelen között.

KORNYA ISTVÁN

Orosz István grafikája

Ferdinandy György

Ionesco ürügyén

Tessék elképzelni, hogy a vén Gauguin beállít Óceániából, szakállasan és feketére égve, mit tudom én, félévszázad után. És hát nem a vásznait hozza magával, hanem valamelyik fiát. Egy tágranyílt szemű polinéz gyereket.

Ráadásul ugye egy kicsit agyalágyult, félévszázad után. Meg akarja neki mutatni Párizst, odaát nyilván kinevették, és most legalább ennek az egynek be akarja bizonyítani, hogy nagy ember ő is, nem az a világcsavargó, aki minden lánynak csinál egy ilyen tágranyílt szemű gyereket.

Valahogy így tébláboltam én is Párizsban, tíz év trópus után. Az én fiam – igaz – szőke volt, de ez volt talán közöttünk az egyetlen különbség. Szakállas voltam, pocakos, feketére égett. És üres kézzel jöttem én is, nem hoztam magammal se vásznakat, se kéziratokat. Csak ezt a tízéves gyereket.

A Hotel Studio-ban béreltem szobát, annakidején nem éltem szállodákban, nem ismertem csak így, hirtelen, kapásból, jobb helyet.

– Itt lakott Attila! – mondtam a fiamnak.

Kibetűztük a márványlapot a bejárat felett.

– Barátod volt? – kérdezte.

Ráhagytam. Akkor még betéve tudtam az Attila-verseket.

Rosszul aludtam. Az ablak alatt valami filmet forgattak. Egy bakkecskének kellett volna keresztülbaktatni a téren, de az állat megmakacsolta magát. Csak állt a szökőkút mellett, a fényben, hiába noszogatták a filmesek.

A reggelit most is az ágyba hozták a párizsiak. Kávét, tejet, kenyeret. Ez tetszett a kölyöknek. Nem mondtam meg neki, hogy ezekben a szállodákban nincs étterem.

Mindenhová magammal cipeltem. Megmutattam a Hotel George V.-et, ahol átvettem az első díjamat huszonévesen, a Le Monde épületét, ahová bevittem a kézirateimat. Elmentünk a rue Amélie-be is, ahol a félelmetes kritikus, Roberts KanTERS volt a főnököm. Persze senkit sem találtam a régi helyén, monsieur KanTERS már nem élt, és Denoël is valahová kijebb költözött.

A Katolikus Misszió volt az egyetlen hely, ami a helyén maradt. Itt most is volt egy fiatal pap, aki előkereste a szövegeimet. Annak, amit megtalált, Ionesco volt a címe, „Ionesco ürügyén”. Lelkes fiatalember voltam huszonévesen.

Fiam üldögélt mellettem, lóbálta a lábát. Hát igen. Ezek a poros könyvmatosok voltak a nagy bulvárlapok, amikről odaát meséltem. A szigetvilág lázámaiból ez a savanyú sekrestye maradt.

– Ionesco megvan? – kérdeztem. Felnyúlt érte a polcra, ideadta. – Lesz mit olvasnod! – mondtam a gyerekeknek.

– Tud olvasni? – ámult el a pap.

Végigdőltem az ágyon, kiszilabizáltam a régi szöveget. Ez is én lettem volna? Ez a groteszk idegen!

Nem mintha ne lett volna igazam. Akkor már tudtam, hogy nem lesz soha francia író, aki az almát az Eckhardt-féle nagyszótárban, és nem a fa alatt találja meg.

A következőztetésem mégis gyerekesek voltak, nevetségesek. A kérdés – írtam – egyszerű: hazatérés, vagy írói halál. Hát igen: összecsomagoltam, és a nyakamba szedtem a világot. Vajon jó, vagy rossz irányban? Annyi idő voltam, mint Gauguin, amikor kikötöttem a szigeten.

A fiamnak még nem voltak ilyen aggályai. Ezt hallgasd meg, apa! – kiabálta. Olvasta a *Kopasz énekesnőt*, és nagyokat nevetett.

Annakidején, emlékszem, nekem is kicsordultak a könnyeim az előadások alatt. Azt hittem, értem. Hogy Ionesco a művelt Nyugaton mulat.

Lent az ablak alatt a bakkecske elszakította a láncot. A filmesek lekapcsolták a reflektorokat.

Másnap ellátogattunk a Louvre-ba. Hadd lássa ezt is a gyerek. A rabolt holmit, amivel dugig vannak itt az Óvilágban a múzeumok. A Halászó Macska utcáját is megnéztük, nehogy egy kalap alá vegyen ezekkel, itt, a fiam.

Az Huchette-ben most is a Kopasz énekesnő és a Lecke ment. Ültünk az apró, sötét színházteremben. Azt hittem, nem lesz senki kívülrünk, azután mégiscsak megteltek a széksorok.

A kölyök most látott először színpadot. Nem tudta, hogy odafent nem mindig pereg a párbeszéd. A szereplők a hatás kedvéért néha pauzát tartanak.

Az első sorban ültünk, ő pedig bekiabálta a replikákat, valahányszor beállt ez a lélegzetvételnyi szünet. Éles, vékonyka hangja volt, a színészek most már kíváncsiságból is kívártak, ő pedig jól elolvasta a darabot, egyetlen egyszer sem tévedett.

Szép este volt. Vén, totyakos Gauguin, élvezhettem a dicsőséget.

Később még tekeregtünk egyet a Hallok üvegbúrája alatt, ahol annak idején éjjeli műszakban rakodtak a hozzám hasonló skriblerok. Hogy azután reggelizni hívják a karikásszemű utcalányokat.

Hamar elmúlt ez a pár nap. Elfogyott a pénzünk, felgöngyölhettük utánunk a piros szőnyeget. Meg voltam elégedve magammal. Jól sikerült az utazás. Elkápráztattam a gyereket.

Juhász Ferenc

(Bia, 1928. augusztus 16. – Budapest, 2015. december 2.)

Életének 88. évében december 2-án elhunyt Juhász Ferenc kétszeres Kossuth-díjas, József Attila-díjas költő, a Nemzet Művésze. 1928-ban született Bián szegényparaszti családban. 1946-ban a budapesti egyetem szanskrit-magyar szakára iratkozott be, a József Attila Népi Kollégium tagjaként 1948-ban folytatta egyetemi tanulmányait, később a Hunnia Filmgyár dramaturgja lett, majd 1951-ig a Könyvhivatalban és az Írószövetség lektorátusában dolgozott, 1974-ig pedig a Szépirodalmi Kiadó szerkesztője volt. Közben 1963-ban bekapcsolódott az Új Írás című folyóirat szerkesztésébe, 1974 és 1991 között a lap főszerkesztője is volt, 1992-ben részt vett a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia megalapításában.

Első verseskötete, a *Szárnyas csikó* 1949-ben jelent meg, ezt Baumgarten-díjjal jutalmazták. A *Sántha család* című könyvéért 1950-ben József Attila-díjat, egy évvel később az *Apám* című elbeszélő költeményéért Kossuth-díjat kapott. 1965-től sorra jelentek meg kötetei, majd 1978 és 1980 között összes verseinek gyűjteményét is kiadták. Legutóbbi kötete 2015 nyarán jelent meg 2007 óta írt versprózáiból *A végtelen tükre* címmel.

IN MEMORIAM • JUHÁSZ FERENC

*...gyere vissza édes fiam, ó, gyere vissza.
Ott állt az idő begygerincén,
ott állt a mindenség torony-csücskén,
ott állt a titok kapujában,
szarva-begye a csillagokkal játszott,
s szarvas-bangon a fiú így kiáltott,
vissza-kiáltott szülő-anyjának:*

*anyám, édesanyám, nem mehetek vissza,
száz sebem kiforr szín-aramnyal,
naponta leroGYOK, száz golyó szűGYEMben,
naponta fölkelek, százszor teljesebben,
naponta meghalok három-milliárdszor,
naponta születek három-milliárdszor,
szarvam minden begye kettős-talpu vas-villanyoszlop,
szarvam minden ága magasfeszültségű-áramvezeték,
szemem nagy kereskedelmi hajók kikötője, ereim fekete kábelek,
fogaim vas-bídalak, szívemben tajtékzanak a szörnyel-bemzseGő tengerek,
minden csigolyám nyüzsgő nagy-város, füstölGő kő-bárka a lépem,
minden sejtem nagy gyár, atomom naprendszer,
beregolyóim a nap-bold, a tejút gerincvelőm,
az ÚR minden pontja testem egy-egy része,
galaktika-fürtök agyam egy sejtése.*

*Te elveszett fiam, mégis gyere vissza,
szítakötő-szemű anyád virraszt érted.*

*Csak meghalni megyek, meghalni oda vissza,
meghalni megyek,
csak meghalni megyek édesanyám:
kiteríthetsz majd a szülői-házban,
eres kezeiddel megmoshatod testem,
mirigyos-szembéjam lezárhatod csókkal.*

*S majd ha a húsom bomlik széjjel,
bűzben és virágban rothad a testem,
akkor leszek véred-ivó magzat,
akkor leszek a kisfiad újra,
mert az csak neked fáj, édesanyám,
jaj, csak neked fáj, édesanyám.*

Juhász Ferenc (az ő műfaji meghatározásában) époszi költeményét *A szarvassá változott fiú kiáltozása a titkok kapujában* címmel a beregszászi Illyés Gyula Színház állította színpadra Vidnyánszky Attila rendezésében. A darabot a Gyulai Várszínház 2003-as programjában mutatták be, majd azóta számos színpadon láthatta a közönség – 2013-tól a Nemzeti Színház repertoárján. A színpadi változat nyomán filmet is forgattak, amelyet az utómunkákat követően 2014-ben mutattak be.

A Nemzeti Színház közössége a mű egy részletének felidézésével búcsúzik az alkotótól.

A szarvassá változott fiú Törőcsik Mari és Trill Zsolt főszereplésével legközelebb február 12-én 19 órától látható a Nemzeti Színházban.

„Hihetetlen, mikor megérezem, hogy szeretnek” – fogalmazott Töröcsik Mari, akinek a Nemzeti Színházban egy gála keretében ünnepelték 80. születésnapját november 23-án kollégái, pályatársai. Többek között Tompos Kátya, Töröcsik Franciska, Kern András, Lázár Kati, Hirtling István, Voith Ági, Eszenyi Enikő, Bodrogi Gyula, László Zsolt, Stohl András, Bodrogi Gyula színművész, Szabadi Vilmos hegedűművész, Érdi Tamás, Vásáry Tamás zongoraművész, Jávor Ferenc, Szakcsi Lakatos Béla, Selmeczi György, Darvas Ferenc zeneszerző, zongorista, Zorán, Oláh Ibolya énekes, Román Sándor táncos-koreografas és együttese lépett fel a Jordán Tamás által rendezett eseten.

A színpadon felsorakozva köszöntötték Töröcsik Marit azok a film- és színházi rendezők, akikkel a színésznő eddigi pályája során dolgozott, köztük Ascher Tamás, Eszenyi Enikő, Gárdos Péter, Janisch Attila, Kamondi Zoltán, Mészáros Márta, Makk Károly, Zsámbéki Gábor, Sándor Pál, Sára Sándor, Szabó István, Valló Péter, Verebes István, Vidnyánszky Attila és Zsótér Sándor.

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere bejelentette a Töröcsik Mari-ösztöndíj alapítását: januártól két éven keresztül havi 200 ezer forintot kaphat az a nehéz sorsú színinövendék, akit a művésznő által felkért bíráló bizottság – Jordán Tamás, Zsótér Sándor, ifj. Vidnyánszky Attila – erre érdemesnek talál.

Töröcsik Mari 33 évadot töltött eddig a Nemzeti Színházban, amelynek tagjai dallal és virággal köszöntötték az anyaszínházában ma is aktív művésznőt.

„Azt hiszem, nagyon boldog vagyok” – ezekkel a szavakkal zárta a művésznő az estét.

fotók: MTI, Szigetvári Zsolt

TÖRŐCSIK MARI 80

„Azt hiszem, nagyon boldog vagyok”

GRATULÁLUNK! – ELISMERÉS SZÍNÉSZEKNEK, SZÍNÉSZOSZTÁLYNAK

TÖRÖCSIK MARI 80. születésnapja alkalmából a Magyar Operatőrök Társasága életműdíját kapta meg a XII. Aranszem Operatőr Fesztiválon. Töröcsik Mari közel százhusz játék- és tévéfilmben szerepelt, többek között olyan klasszikusokban, mint az *Édes Anna*, a *Déryné, hol van?* és a *Szerelem*. Cannes, Karlovy Vary és számos további rangos filmfesztiválon kapott életműdíjat és elismerést alakításaiért.

BÁNSÁGI ILDIKÓ részt vett az Arany Medál Életműdíjban. A Mészáros Márton kulturális újságíró alapította elismerésre az idén több tízezer szavaztak az interneten több kategóriában. További díjazottak Gálffi László, Földes Eszter színészek, **Száraz Miklós György** író és **Fekete Ibolya** filmrendező.

RUBOLD ÖDÖN kapta az Ivánka Csaba alapítvány díját. A Nemzeti Színház egykori rendezője, Ivánka Csaba emlékének ápolására alapított elismerésben a klasszikus és kortárs színművekben, tragédiákban, komédiákban, zenés színházi produkciókban, filmek és televíziós játékok sokaságában egyaránt hiteles, intuitív alakításaiért, elhivatottságtól vezérelt, s nagy szakmai felkészültséggel végzett, emberi fedezettel megalapozott művészi munkájának elismeréseképpen Rubold Ödön részesült, aki a Nemzeti Színház ifjúsági programjának vezetője és vendégművésze.

A Kaposvári Egyetem **HARMADÉVES SZÍNÉSZOSZTÁLYA** kapta a Gyulai Várszínház által alapított Őze Lajos-díjat a Weöres Sándor *Psyché* című műve alapján készült előadásban nyújtott kiemelkedő művészeti teljesítményért. A Vidnyánszky Attila által rendezett produkció augusztusban volt látható Gyulán. A színészosztály vizsgaelőadása legközelebb december 27-én és január 7-én látható a Kaszás Attila Teremben.

FOGYATÉKOSOK VILÁGNAPJA A NEMZETIBEN

A fogyatékos emberek munkába állítása, alternatív foglalkoztatási formák keresése – ez a fókusz a Fogyatékos Emberek Világnapján megrendezett Jobb velünk a világ! eseménynek, amelynek immár hagyományosan a Nemzeti Színház ad otthont. A programot kezdeményező Nem Adom Fel Alapítvány idén a Salva Vita Alapítvánnyal közösen egy különleges gálával hívta fel a figyelmet a fogyatékos emberek integrációjának fontosságára.

A gálán fellépett a Csík Zenekar, a sérült emberekből álló Nemadomfel Együttes és az integrált Never Give Up Gospel kórus. Az eseményhez kapcsolódóan a Nemzetiben érzékenyítő tréningeken vettek részt színészek és a színház munkatársai. A Nemzeti Színház művészei – Horváth Lajos Ottó, Söptei Andrea, Schnell Ádám, Fehér Tibor, Bakos-Kiss Gábor és Dunai Csenge – és a Nem Adom Fel Alapítvány fogyatékos trénerai közös fotózáson vettek részt. Azt üzenve ezzel, hogy a Nemzeti számára is fontos ügy a fogyatékos emberek integrációja.

KÁRPÁTALJAI PEDAGÓGUSOK A NEMZETIBEN

Vidnyánszky Attilának, a Nemzeti Színház igazgatójának és a társulat művészeinek civil felajánlása nyomán a kárpátaljai Zrínyi Ilona Ösztöndíjprogram nyerteseit a *Don Quijote* című előadáson látta vendégül a teátrum. A 2003-ban anyaországi civilek által létrehozott Hármashalom Alapítvány a Zrínyi Ilona Ösztöndíjprogram működtetésével tíz esztendeje támogatja a kárpátaljai magyar szórványban élő magyarul oktatók továbbképzését.

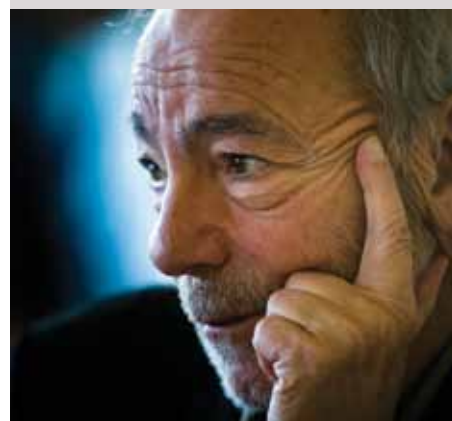
UTAZÓ ELŐADÁSOK

A Nemzeti Színház számos előadása látható a Nemzetin kívül is. Kárpátaljai turné keretében Ungváron, Beregszászon és Munkácson járt a *Ballada a két sebzett hattyúról* novemberben. A kassai Thália színházban volt látható a *Fodrásznő* december 9-én. Január 27-én a győri Nemzetiben vendégszerepel a *Vitéz lélek*. A *Nyáron, este féltizenegykor* a Győri lakásszínházban látható január 31-én.

A képen: jelenet a *Fodrásznő*ből – Trill Zsolt, Szűcs Nelli és Kristán Attila

VENDÉGÜNK VOLT JOSÉ LUIS GÓMEZ

Különleges esemény tanúi lehettek a *Don Quijote* november 26-i nézői. Az előadás előhangjaként a világhírű spanyol színész, José Luis Gómez olvasott fel Cervantes művéből. Gómez a spanyol színház és film egyik meghatározó alkotója. 1976-ban a cannes-i fesztiválon a legjobb férfialakítás díját kapta, játszott Carlos Saura, Pedro Almodóvar és Milos Forman világsikerű filmjeiben. Arturo Utrillót Oidipuszon át Hamletig sok nagy szerepet eljátszott, rendezett a világ nagy színházaiban és operaházaiban, igazgatta a spanyol Nemzeti Színházat. 2015 tavaszán a MITEM-en vendégszerepelt az általa alapított madridi La Abadiát társulatával.

PROGRAMAJANLÓ

ZENÉS IDŐUTAZÁS

jan. 7.

Bodrogi-Voith – Voith-Bodrogi

Kedves Néző! Most az egyszer ne érezze magát otthon, érezze magát színházban: premierplánban. Az együtt eltöltött évek színdarabjaiból, dalaiból és kis színházi titkaiból játszunk Önöknek, Önökkel – ajánlja az előadást Bodrogi Gyula, aki Voith Ágival közösen idézi fel történetekkel, dalokkal pályájuk emlékezetes pillanatait.

mikor? hol?

január 7. – 19 óra 30 • Bajor Gizi Szalon

KÖLYÖKNAP

jan. 10.

Vízkereszt

A vízkereszthez kapcsolódik a Nemzeti Színház januári Kölyöknapja. Ki az, aki fél az ördögtől? Mindenki! Csak a szegény ember nem. Hogy miért nem? Kiderül a felvidéki Csavar Színház *Az ördögbe* című népmesejátékából. A Debreceni Színház Stúdió Andersen meséjét, *A rút kiskacst* adja elő. A Háromkirályok néphagyományát elevenítik fel a Kaposvári Egyetem negyedéves színi növendékei. A gyerekes családokat a színházi programokon kívül játékok és kézműves foglalkoztatók is várják.

mikor? hol?

január 10. – 10 órától

a földszinti előcsarnokban és a Gobbi Hilda Színpadon

Ingyenes program! Az előadásokra helyfoglalás az érkezés sorrendjében.

A pontgyűjtést hagyja a katicákra!

Azonnali 25%-os kedvezmény* VízPlusz kártyával a Nemzeti Színház előadásaira!

Díjmentes kártyaigénylés:
www.vizpluszkartya.hu

NEMZETI SZÍNHÁZ
1857
KÖZÖS NÉZŐPONT

BERECZ ANDRÁS-EST

jan. 20.

Felítő

Csíkban egyszer úgy igazítottak útba, hogy: „Azon a felitőn kapackodjon ki a tetőre!” „Há – mondom – mi volna az a *felítő*?” „Ugyanaz, mint a *leitő* – azt mondja – de ha van erő s van akarat s felkapackodik: *felítő*. Innen a cím, meséli Berecz András, aki az esten Moldvából, Háromszékből, Udvarhelyről, Csíkból és Bukovinából származó gyűjtések alapján, ott élő magyarjaink helyi nyelvjárásában mond mesét és énekel.

mikor? hol?

január 20. – 19 óra 30 • Kaszás Attila Terem

*A mindenkoros kedvezményekről a www.vizpluszkartya.hu honlapon tájékozódhat.

HOBO-KONCERT

jan. 27.

Fekete blues

A blues megfogalmazta a szegények fájdalmát, örömet és álmait, megtermékenyítette a háborús generáció fehér fiataljainak lelkét és agyát, akik létrehozták a rockot. Az öreg feketék rég meghaltak – mondja Hobo, aki az ősforrás, az eredeti blues nagyjait idézi meg életműsorozata újabb nemeztis koncertjén. Februárban majd jönnek a fehér bluesok. Közreműködik a Hobo és Bandája.

mikor? hol?

január 27. – 19 óra

Kaszás Attila Terem

NEMZETI

A magazin megtalálható országsszerte az Alexandra könyvtárházakban és boltjaiban. Ajánlja ismerőseinek, barátainak!

ALEXANDRA

www.nemzetiszhaz.hu

RÁHANGOLÓK ÉS KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK

RÁHANGOLÓDÁS egy előadásra – dramaturgjaink háttérinformációkat osztanak meg az érdeklődőkkel az előadások előtt.

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓKRA invitáljuk nézőinket az előadások után: találkozás, beszélgetés a művészekkel, alkotókkal.

mikor? hol?

RÁHANGOLÓK az előadások előtt, 18 órától

január 11. – **Szindbád**

január 18. – **Szeszélyes nyár**

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓK az előadások után

december 28. – **Szindbád**

január 17. – **Isten ostora**

január 21. – **Árnyország**

Nemzeti Színház (a pontos helyszínről érdeklődjön a színházban)

SÖR

jan. 28., 29.

Shakespeare Összes Rövidítve

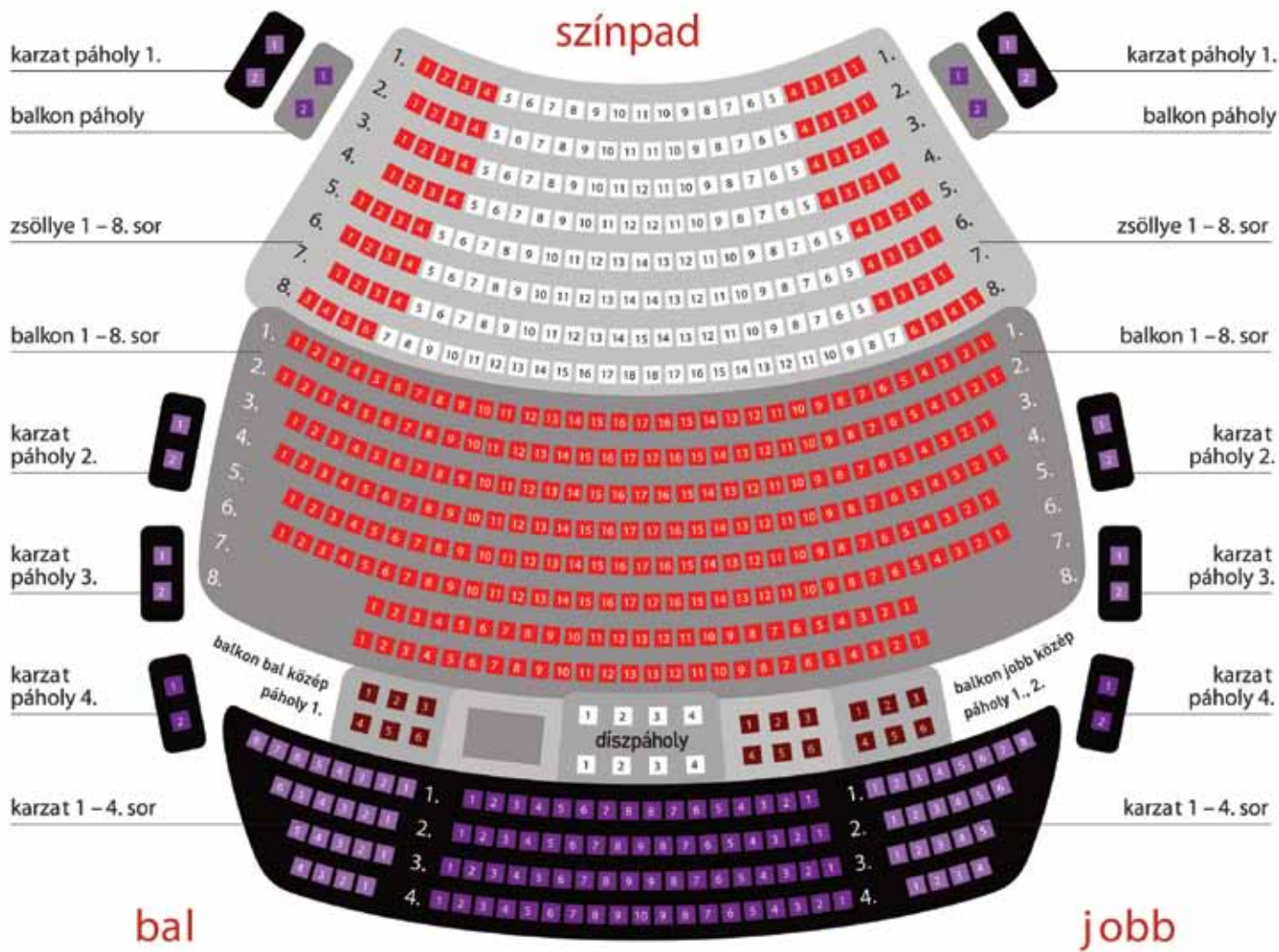
Gengszter-rap (*Othello*), amerikai futballmeccs (történelmi drámák) és a *Hamlet* húsz másodpercben. Ez a műfaji sokszínűség és tempó jellemzi a *Shakespeare Összes Rövidítve (SÖR)* című angol nyelvű előadást, amelyben a mester mind a 37 drámája benne van. A Madhouse Theatre Company három tagja játssza az összes szerepet. Angoltudás előny, de a hiánya nem akadály.

mikor? hol?

január 28. – 15 és 19 óra

január 29. – 19 óra

Gobbi Hilda Színpad

Nagyszínpad jegy

☐ 1. Árkategória
 ☐ 2. Árkategória
 ☐ 3. Árkategória
 ☐ 4. Árkategória

Bővebb jegy- és bérletinformációk:

Jegypénztár a Nemzeti Színházban

1095 Budapest, Bajor Gizi park 1. | telefon: (+36 1) 476 6868

Nyitva tartás:

hétköznap 10-18 óra között (ebéddíj: 13-13.20), munkaszüneti és ünnepnapokon 14-18 óra között, illetve az előadások kezdetéig.

Andrássy úti jegyiroda

1061 Budapest, Andrássy út 28. | telefon: (+36 1) 373 0963, 373 0964, 373 0996, 354 1777

Nyitva tartás:

hétköznapokon 10 és 19, szombaton 11 és 19 óra között, vasárnap zárva

bérlet- és jegyrendelés: jegy@nemzetisinhaz.hu

LAST MINUTE DIÁKJEGY – 500 FT

A kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül érvényes diákigazolvány felmutatásával vehető igénybe, a színház jegypénztárában, az előadás megkezdése előtt egy órával. A megmaradt jegyek ára egységesen 500 Ft. Egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni.

PEDAGÓGUSOK ÉS DIÁKOK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK!

A csoportos diákjegyénél is kedvezőbben, 50%-os engedménnyel vásárolhatnak a diákok és a pedagógusok is diákberletet.

» A bérletek a stúdiószínpadokon nem helyreszólóak, a helyfoglalás az érkezés sorrendjében történik!

» A bérletek nem érvényesek a Madách Imre Nemzetközi Színházi Találkozó (MITÉM) előadásaira és a premierekre (kivéve a korlátozott számban váltható MECÉNÁS bérletet).

» Diákberlet vásárlásához igazolvány bemutatása szükséges!

» Felhívjuk nézőink figyelmét, hogy a bérletek egy évre érvényesek és csak a megadott előadásokon használhatók fel.

» A szabadbérletek automatikus belépésre nem jogosítanak, ezért kérjük, időben foglalják le és vegyék át jegyeiket. A jegyek a bérletszelvény ellenében a Nemzeti Színház jegypénztárában, vagy a jegyirodában vehetők át.

» A műsorváltás jogát fenntartjuk!

VÁLTSON BÉRLETET A 2015/16-OS ÉVADRA IS!

Szabadságot adunk! Válasszon „szabad bérleteink” közül, így Ön válogathatja össze az előadásokat. Bérleteinket kedvező áron, a napi jegyárnál 30%-kal olcsóbban vásárolhatja meg, a diákok, nyugdíjasok, családok és csoportok speciális kedvezményeket vehetnek igénybe.

NAGYSZÍNPADI BÉRLETEK

- I. árkatagória: zsöllye
- II. árkatagória: balkon
- III. árkatagória: karzat

TOLNAY KLÁRI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	13 300 Ft
II. kategória	10 500 Ft
III. kategória	7 400 Ft

EGRESSY GÁBOR bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	10 700 Ft
II. kategória	8 400 Ft
III. kategória	5 900 Ft

VEGYES BÉRLETEK

MÉSZÁROS ÁGI bérlet **szabadbérlet, 5 előadásra**

Bármely repertoáron lévő 3 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes

I. kategória	11 600 Ft
II. kategória	9 900 Ft
III. kategória	8 000 Ft

JÁSZAI MARI bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely repertoáron lévő 2 nagyszínpadi és 2 stúdiósínpadi előadásra érvényes

I. kategória	8 900 Ft
II. kategória	7 800 Ft
III. kategória	6 100 Ft

Választható előadások listája

NAGYSZÍNPAD: Tamási Áron: **VITÉZ LÉLEK**, Arthur Honegger – Paul Claudel: **JOHANNA A MÁGLYÁN**, W. Shakespeare: **AHOGY TETSIK**, Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ**, W. Shakespeare: **SENTIVÁNEJI ÁLOM**, **FEKETE ÉG – A FEHÉR FELHŐ**, Makszim Gorkij: **ÉJJELI MENEDÉK-HELY**, Sarkadi István – Fábri Zoltán – Nádasy László: **KÖRHINTA**, Cervantes – Verebes Ernő: **DON QUIJOTE**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok

STÚDIÓSÍNPADOK (Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, rendező nézőtér a Nagyszínpadon): **ISTEN OSTORA** (Bánffy Miklós: A nagyúr), Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert: **BOLDOGSÁGLABIRINTUS**, Szergej Medvedyev **FODRÁSNŐ**, Adam Long – Daniel Singer – Jess Borgeson: **SÖR – SHAKESPEARE ÖSSZES RÖVIDÍTVE** (angol nyelven), Földes László Hobo: **BALLADA A KÉT SEBZETT HATYÚRÓL**, Földes László Hobo: **TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT**, Földes László Hobo: **A FÖLTÁMADÁS SZOMORÚSÁGA**, A. P. Csehov: **HÁROM NŐVÉR**, A. P. Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK**, Juhász Ferenc: **SZARVASÁ VÁLTOZOTT FIÚ**, Szénási Miklós – Oleg Zsukovszkij – Lénard Ödön: **MESÉS FÉRFIAK SZÁRNYAKKAL**, Örkény István: **TÓTÉK**, W. Nicholson: **ÁRNYORSZÁG**, Zelei Miklós: **ZOLTÁN ÚJRATEMETVE**, Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA**, Csiky Gergely: **INGYENÉLŐK**, Henrik Ibsen: **BRAND**, Márai Sándor: **CSALÁDI KÉRDÉS – BEFEJEZETLEN SZIMFÓNIA**, továbbá az évad folyamán érkező vendégjátékok

STÚDIÓSÍNPADRA SZÓLÓ BÉRLETEK

(Gobbi Hilda Színpad, Kaszás Attila Terem, rendező nézőtér):

LUKÁCS MARGIT bérlet **szabadbérlet, 4 előadásra**

Bármely repertoáron lévő stúdiósínpadi előadásra érvényes

7 300 Ft

DIÁKBÉRLETEK

LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet **3 előadásra**

Bármely repertoáron lévő nagyszínpadi előadásra érvényes

I. kategória	5 700 Ft
II. kategória	4 500 Ft
III. kategória	3 200 Ft

SOÓS IMRE diákbérlet **3 előadásra**

Bármely repertoáron lévő stúdiósínpadi előadásra érvényes 3 600 Ft

KEDVEZMÉNYEINK

ÚJDONSÁG - CSALÁDI JEGY

Új kedvezményünkkel a 14. életévüket még be nem töltött gyerekeket nevelő családokat szeretnénk segíteni. E szerint, ha két felnőtt legalább két 14 év alatti gyermekének is jegyet vált egy előadásunkra, jegyenként 50% kedvezményt vehet igénybe. (Kérjük, figyeljék az előadások melletti korhatár ajánlásokat!)

VÍZPLUSZ KÁRTYA

A Fővárosi Vízművek ingyenesen igényelhető kedvezménykártyája, a VízPlusz kártya a Nemzeti Színházban 25% kedvezményre jogosít. Ez a kedvezmény is önmagában érvényes, nem vonható össze az itt felsorolt további kedvezményekkel.

CSOPORTOS KEDVEZMÉNY – 25%

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 25%. Igénybevételéhez **legalább 20 ember** szükséges.

CSOPORTOS DIÁKKEDVEZMÉNY – 40%

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Igénybevételéhez legalább 20 fő és diákigazolvány szükséges.

EGYÉNI PEDAGÓGUS JEGY – 40%

Játszóhelytől és szektortól függetlenül a kedvezmény mértéke 40%. Munkatársunk kéri fogja a pedagógusigazolvány felmutatását. Egy igazolvánnyal egy előadásra két jegy vásárolható.

EGYÉNI NYUGDÍJAS JEGY – 25%

A 25%-os kedvezmény játszóhelytől és szektortól függetlenül nyugdíjas-igazolvány felmutatása esetén vehető igénybe. Egy előadásra egy igazolvánnyal egy jegyet lehet váltani.

EGYÉNI DIÁKJEGY – 30%

Játszóhelytől és szektortól függetlenül diákigazolvány felmutatása esetén érvényes a 30%-os kedvezmény. Egy előadásra egy igazolvánnyal egy jegyet lehet vásárolni. Munkatársunk kéri fogja a diákigazolvány felmutatását, és ellenőrizheti annak érvényességét.

HAVI MŰSOR

JANUÁR

Nagyszínpad	27	V	15:00
Nagyszínpad	27	V	19:00
Kaszás Attila Terem	27	V	19:30
Nagyszínpad	28	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	28	H	19:00
Bajor Gizi Szalon	28	H	19:30
Nagyszínpad	29	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	29	K	19:00
Bajor Gizi Szalon	29	K	19:30
Nagyszínpad	30	Sze	15:00
Nagyszínpad	3	P	15:00
Kaszás Attila Terem	6	Sze	19:30
Kaszás Attila Terem	7	Cs	19:30
Bajor Gizi Szalon	7	Cs	19:30
Gobbi Hilda Színpad	8	P	19:00
Nagyszínpad	9	Szo	19:00
Kaszás Attila Terem	9	Szo	15:00
Nagyszínpad	10	V	15:00
Kaszás Attila Terem	10	V	19:30
Nagyszínpad	11	H	19:00
Kaszás Attila Terem	11	H	19:30
Kaszás Attila Terem	12	K	19:30
Bajor Gizi Szalon	12	K	19:30
Nagyszínpad	13	Sz	15:00
Gobbi Hilda Színpad	13	Sze	15:00
Kaszás Attila Terem	14	Cs	19:30
Nagyszínpad	15	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	15	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	15	P	19:30
Nagyszínpad	16	Szo	15:00
Nagyszínpad	17	V	15:00
Gobbi Hilda Színpad	17	V	15:00

Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasy László – Vincze Zsuzsa

Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasy László – Vincze Zsuzsa

Psyché I Weöres Sándor

Isten ostora I Bánffy Miklós nyomán

Fodrásznő I Szergej Medvegyev

Nyáron, este fél tizenegykor I Marguerite Duras - Vörös Róbert

Szindbád I Krúdy Gyula regénye alapján

Szeszélyes nyár I Vladislav Vančura

Hazát és szerelmet keresek I Farkas Dénes önálló estje

János vitéz I Petőfi Sándor

JANUÁR

Éden földön I Szarka Tamás

Tudod, hogy nincs bocsánat – József Attila-est I Földes László Hobo

Psyché I Weöres Sándor

Bodrogi – Voith, Voith – Bodrogi I zenés találkozás a hatodikon

Boldogságlabirintus I Galambos Péter – Kovács-Cohner Róbert

Betyárjáték I Ferenczi György és Rackajam - **PREMIER**

Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia I Márai Sándor

Betyárjáték I Ferenczi György és a Rackajam

Brand I Henrik Ibsen

Szindbád I Krúdy Gyula írásai alapján I **ráhangoló** 18 órától

Prométheusz I Aiszkülosz nyomán (a Celldömölki Soltis Lajos Színház vendégjátéka)

Halj meg és nagy leszel I Földes László Hobo

A Szkalla lányok I Örkény István

János vitéz I Petőfi Sándor

A helység kalapácsa I Petőfi Sándor

Brand I Henrik Ibsen

Szindbád I Krúdy Gyula írásai alapján

Szeszélyes nyár I Vladislav Vančura - Galambos Péter - Erneyi Bea

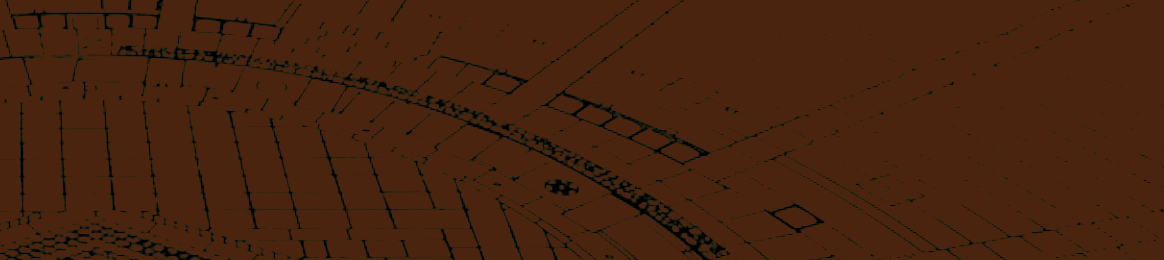
Hazát és szerelmet keresek I Farkas Dénes önálló estje

Éden földön I Szarka Tamás

Isten ostora I Bánffy Miklós nyomán I utána **közönségtalálkozó**

Három nővér I Anton Pavlovics Csehov

A Szentiván éji álom és a Szeszélyes nyár című előadást 16, a Psychét 18 éven felülieknek ajánljuk!

Kaszás Attila Terem	17	V	19:30
Nagyszínpad	18	H	19:00
Gobbi Hilda Színpad	18	H	19:00
Nagyszínpad	19	K	19:00
Kaszás Attila Terem	19	K	19:30
Nagyszínpad	20	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	20	Sze	19:00
Kaszás Attila Terem	20	Sz	19:30
Nagyszínpad	21	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	21	Cs	19:00
Bajor Gizi Szalon	21	Cs	19:30
Nagyszínpad	22	P	19:00
Gobbi Hilda Színpad	22	P	19:00
Bajor Gizi Szalon	22	P	19:30
Nagyszínpad	23	Szo	19:00
Nagyszínpad	24	V	19:00
Bajor Gizi Szalon	24	V	19:30
Gobbi Hilda Színpad	24	V	19:00
Kaszás Attila Terem	25	H	19:30
Nagyszínpad	26	K	19:00
Gobbi Hilda Színpad	26	K	15:00
Bajor Gizi Szalon	26	K	19:30
Nagyszínpad	27	Sze	19:00
Gobbi Hilda Színpad	27	Sze	19:00
Nagyszínpad	28	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	28	Cs	15:00
Gobbi Hilda Színpad	28	Cs	19:00
Gobbi Hilda Színpad	29	P	19:00
Kaszás Attila Terem	29	P	19:30
Nagyszínpad	30	Szo	19:00
Gobbi Hilda Színpad	30	Szo	15:00
Kaszás Attila Terem	30	Szo	19:30

A gát I Conor Mcpherson – **PREMIER**

Szindbád I Krúdy Gyula írásai alapján

Szeszélyes nyár I Vladislav Vančura – Galambos Péter – Erneyi Bea I ráhangoló 18 órától

Vitéz lélek I Tamási Áron

A gát I Conor Mcpherson

Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes

Árnyország I William Nicholson

Felítő I Berecz András ének- és mesemondó estje

Don Quijote I Verebes Ernő – Cervantes

Árnyország I William Nicholson I utána **közönségtalálkozó**

Fedák Sári I Szűcs Nelli önálló estje

Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa

Ingyenélők I Csiky Gergely

Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből I Tóth Augusztina önálló estje

Körhinta I Sarkadi Imre – Fábri Zoltán – Nádasz László – Vincze Zsuzsa

Mesés férfiak szárnyakkal I Oleg Zsukovszki – Szénási Miklós – Lénárd Ödön

Hazát és szerelmet keresek I Farkas Dénes önálló estje

Tóték I Örkény István

Az Isten balján I Zelei Miklós (a békéscsabai Jókai Színház vendégjátéka)

Szentivánéji álom I William Shakespeare

Liliomfi I Szigligeti Ede

Nyáron, este fél tizenegykor I Marguerite Duras – Vörös Róbert

Koldusopera I Bertolt Brecht (a temesvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka)

Fekete blues I Hobo életmű sorozata

Betyárjáték I Ferenczi György és a Rackajam

Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company|angol nyelven

Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company|angol nyelven

Shakespeare összes rövidítve I Madhouse Theatre Company|angol nyelven

Brand I Henrik Ibsen

A makrancos hölgy I William Shakespeare (a szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka)

Furecsa pár I Neil Simon (a szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka)

Könyvtári capriccio I Kiss József (a szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka)

SZCENÁRIUM

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata –
2015. december, III. évfolyam, 9. szám

Decemberi lapszámunk két írásával már a 2016-os MITEM-re kívánjuk ráhangolni az olvasót. A meghívottak sorából elsőként a kuriózum-számba menő koreai produkció (a Jindu-szigeti *ssitgimgut*-rítus) értő befogadását szeretnénk elősegíteni: Tömöry Márta írása Korea történelméről és népszínházának jellegzetes műfajairól, esztétikájáról ad érzékletes képet. Birtalan Ágnes tanulmánya a koreai sámánhit és halottkultusz hagyományos és mai formáit veszi számba. A Félmult rovatban a Szikora Jánossal készült beszélgetésből egy autonóm művész kálváriája rajzolódik ki, melyen keresztül a korábbi interjúknál is élesebben válik láthatóvá a színház és a hatalom közötti konfliktus a rendszerváltást megelőző évtizedekben, illetve azt követően is. A Mezey- és a Fedák-est rendezőjével, Dávid Zsuzsával készült interjú színháztörténeti aspektusból járja körül az előadó-művészet fénykorát és hanyatlásának okait. A Szindbád-témát szépíróként újrafogalmazó Szappanos Gábor esszéjével a Nemzeti Színház aktuális bemutatójához kapcsolódunk.

„A színházban nincs helye a naturalizmusnak, sem a realizmusnak, csakis a fantasztikus realizmusnak. Ha megtaláljuk a helyes kifejező eszközöket, akkor az író igazi életre kel a színpadon. Az eszközöket el lehet sajátítani, de a formát meg kell teremteni, a fantázia segítségével létre kell hozni. Ezért is nevezem én ezt fantasztikus realizmusnak. A fantasztikus realizmus létezik, és nemsokára valamennyi művészet területén jelen lesz.” (*Jevgenyij Bogratyionovics Vahtangov*)

„[Aczél György] föltemte nekem a kérdést, döntsem el, mi akarok lenni, mártír vagy rendező. Ha mártír akarok lenni, garantálja, hogy az leszek, és ebben az országban nem fogok rendezni. Ha rendező akarok maradni, akkor majd ő kijelöli nekem, hogy hol rendezhetek. Adott néhány nap gondolkodási időt. Még elmehettem volna az országból – ez lett volna a harmadik variáció. Én úgy döntöttem – más esélyt a magam számára nem látva –, hogy rendező akarok maradni.” (*Szikora János*)

„[Aczél György] föltemte nekem a kérdést, döntsem el, mi akarok lenni, mártír vagy rendező. Ha mártír akarok lenni, garantálja, hogy az leszek, és ebben az országban nem fogok rendezni. Ha rendező akarok maradni, akkor majd ő kijelöli nekem, hogy hol rendezhetek. Adott néhány nap gondolkodási időt. Még elmehettem volna az országból – ez lett volna a harmadik variáció. Én úgy döntöttem – más esélyt a magam számára nem látva –, hogy rendező akarok maradni.” (*Szikora János*)

„Bizonyos szempontból Ádám Ottónak igaza volt: a rendezés nem nőnek való szakma. Egy nő másként áll hozzá a dolgokhoz (...) felelősségteljesebb, mint a férfiak, akik sokkal könnyedebben, lazábban vesznek sok mindent. Végigkísérte a pályámat, hogy állandóan bizonyítanom kellett. Ez egy ideig nagyon jó, mert inspirálja az embert, utána viszont görcsöket okoz.” (*Dávid Zsuzsa*)

„Koreában talán az egyik legfontosabb és számos változatban napjainkig is lényeges szerepet betöltő szertartás a halotti rituálé, mely egyfelől az ősök iránti odaadás egyik megnyilvánulása, de a holtaktól az élőket elválasztó hagyomány is tovább él benne. (...) Bár területenként nagyobb eltéréseket is mutathat, lényegi eleme azonos: az oldás és a

A decemberi szám tartalmából:

MITEM 2016 **Tömöry Márta**: A koreai népi színjátszó hagyomány | **Birtalan Ágnes**: Oldás és Kötés. A Dzsindo-kut helye a koreai sámánizmusban | **KULTUSZ ÉS KÁNON Balogh Géza**: Avantgárd színházak Kelet-Európában (III. rész) | **FOGALOMTÁR Végh Attila**: Szép | **OLVASÓPRÓBA Pálfi Ágnes**: János, „ama csodálatos saskeselyű” | **Szappanos Gábor** esszéje Krúdy Gyuláról | **MŰHELY** „Az ember lelke előbb-utóbb szomjas lesz a jóra” – interjú **Dávid Zsuzsával** | **FÉLMULT** „Úgy döntöttem, hogy rendező akarok maradni” – interjú **Szikora Jánossal**

kötés. Oldani kell az élők fájdalmát és segíteni őket a veszteség feldolgozásában, és kötni kell a halott távozó lelkét az új régióhoz, melyhez tartozni fog.” (*Birtalan Ágnes*)

„Akit rabul ejtett az isteni fény, és aki életét ezért a szépség szeretetében éli, az szigetlakó. A legvégső áttetszőségig szeretne eljutni. Olyan üvegesen idézni meg a létet, hogy az ember végül átragyogjon a halálba. Nem tudom, sejtik-e a hétköznapi trójai küzdők, hogy Philoktétész nélkül – és a szépség szent haszontalansága nélkül – nem lehet megnyerni a háborút.” (*Végh Attila*)

„A saskeselyű minden madárnál feljebb repül, mindennél fényesebben lát. Mikor ezért emberi látásának célján felül megyen, ott lebeg a tiszta égen. Szemeit a nap sugarára fordítja, és amiben egyebek szeme megvakulna, abban gyönyörködik. Ha földre tekint és prédát talál, mint a mennykő, alárohan. Ilyen saskeselyű Szent János. Mert evangéliumának kezdetén isteni fényességig emelkedik, ott szemléli az ígét, mely kezdetben az atyánál vala.” (*Pázmány Péter*)

Felhívjuk olvasóink figyelmét,
hogy az októberi megjelenéstől kezdve
a **szcenarium**-lapszámokhoz
való hozzájárulás módjáról a lap szerkesztőségének
ezen a telefonszámán érdeklődhet:
+36 1 476 68 76

szcenarium

A Nemzeti Színház művészeti folyóirata

MÚZEUMCAFÉ
A MÚZEUMOK MAGAZINJA
MUZEUMCAFE.REBLOG.HU
A DECEMBERBEN MEGJELENT
SZÁM TARTALMÁBÓL:

• INTERJÚ RÉNYI ANDRÁSSAL
AZ EL KAZOVSZKI-KIALLÍTÁSRÓL
• ROMVÁRI FERENC PÉCSRÓL
ÉS CSONTVÁRYRÓL
• KIHÍVÁS A MÚZEUMOK
FOTÓGYŰJTEMÉNYEI SZÁMÁRA:
A FORTEPAN
• AZ ÖNMAGUK MÚZEUMÁVÁ
MEREVEDETT MÚZEUMOK

A MÚZEUMCAFÉ MAGAZIN MEGVÁSÁROLHATÓ
A NAGYOBB INMEDIO ÉS RELAY ÚJSÁGOSSTANDOKNÁL, AZ ALEXANDRA HÁLÓZATÁBAN,
VALAMINT A NAGYOBB KÖNYVESBOLTOKBAN, MÚZEUMSHOPOKBAN, GALÉRIÁKBAN.
ELŐFIZETHETŐ AZ ELOFIZETES@MUZEUMCAFE.HU CÍMEN

Farkas Dénes – Hazát és szerelmet keresek | fotó: Eöri Szabó Zsolt

PREMIEREK: Ferenczi György és a Rackajam – Szomjas György: **Betyárjáték** I Conor McPherson: **A gát**

TOVÁBBI ELŐADÁSOK: József Attila: **Tudod, hogy nincs bocsánat** I Márai: **Családi kérdés – Befejezetlen szimfónia** I Galambos – Kovács-Cohner: **Boldogságlabirintus** I zenés találkozás a hatodikon: **Bodrogi – Voith, Voith – Bodrogi** I Ibsen: **Brand** I Krúdy nyomán: **Szindbád** I Hobo: **Halj meg és nagy leszel** I Petőfi: **János vitéz** I Petőfi: **A helység kalapácsa** I Vančura – Galambos – Ernyei: **Szeszélyes nyár** I Farkas Dénes önálló estje: **Hazát és szerelmet keresek** I Szarka: **Éden földön** I Bánffy nyomán: **Isten ostora** I Csehov: **Három nővér** I Tamási: **Vitéz lélek** I Verebes – Cervantes: **Don Quijote** I Nicholson: **Árnyország** I Sarkadi – Fábri – Nádasz – Vincze: **Körhinta** I Csiky: **Ingyenélők** I Szűcs Nelli önálló estje: **Fedák** I Tóth Augusztina önálló estje: **Mezei Mária: Hoztam valamit a hegyekből** I Örkény: **Tóték** I Shakespeare: **Szentivánéji álom** I Szigligeti: **Liliomfi** I Duras – Vörös: **Nyáron, este fél tizenegykor**